

LOCANYERET

col·legi de l'advocacia de lleida · núm. 108 · març 2021

Els ODS i *l'advocacia*

Aplicació de vacunes
contra la COVID-19

IL·LUSTRE COL·LEGI
D'ADVOCATS DE LLEIDA

IL·LUSTRE COL·LEGI DE
L'ADVOCACIA DE LLEIDA

Edita

Col·legi de l'Advocacia de Lleida

Pl. Sant Joan, 6-8, 1r – 25007 Lleida
Tel. 973 23 80 07 – Fax 973 23 03 76
canyeret_cr@advocatslleida.org
http://advocatslleida.org

Director

Josep Corbella i Duch, advocat

Consell de Redacció

Josep Corbella i Duch, advocat
Meritxell Estiarte Garrofé, advocada
Josep Felip Fillat, advocat
Ramon Forteza Colomé, advocat
Marc García Ramón, advocats
Simeó Miquel Roé, advocat
Enric Rubio Gallart, advocat

Consell Editorial

Jordi Albareda Cañadell, degà
María Lucía Jiménez Márquez,
presidenta Audiència Provincial Lleida
Juan Fco. Boné Pina, fiscal en cap Lleida
Antoni Vaquer Aloy, catedràtic dret civil UdL
Ana Mª Romero Murillo, professora dret
del treball UdL

Col·laboradors

F. Xavier Alonso i Latorre, advocat
Dr. César Cierco Seira, catedràtic
Dr. Josep Corbella i Duch, advocat
Francesc José María i Sánchez, advocat
Simeó Miquel Roé, advocat
Mercè Vilagrasa i Boldú, advocada
Montse Amorós Julvez

Impressió | Departament de publicitat

Tel. 93 799 07 07
Edicions MIC www.revistesamida.cat

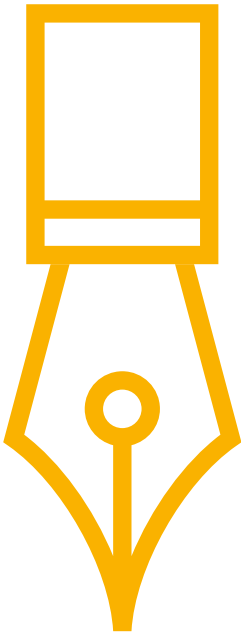
Dipòsit Legal: L-203-1998

LO CANYERET no es fa responsable de les opinions expressades pels col·laboradors en els escrits signats. Tots els drets reservats. Ni la totalitat ni part d'aquesta revista pot reproduir-se o transmetre's per cap procediment electrònic o mecànic, sense permís previ i per escrit del Col·legi de l'Advocacia de Lleida. L'autor o autors dels treballs presentats conservaran la propietat intel·lectual dels mateixos, cedint en exclusiva a la revista LO CANYERET el dret d'explotació de l'obra.

Sumari

- CARTA DEL DEGÀ 3
- EDITORIAL..... 4
- No arribarem a temps si no es posa remei.
Francesc José María i Sánchez 5
- Los ángulos imperativos de la vacunación
contra la COVID-19.
Dr. César Cierco Seira 6
- IVA: Devolució reserves anul·lades.
“Nulli Certa Domus”
Francesc Xavier Sancho i Latorre 15
- Resseguint els diaris oficials 18
- Recensió “De prisiones, putas y pistoles” 21
- Activitat col·legial 22
- XXII edició Premi “Lo Canyeret”
d'articles jurídics 25
- Cens col·legial..... 26
- Registre de societats professionals de l'ICALL.... 27
- El nostre Col·legi en la Història
Ramon Roca i Ferrer, degà del nostre
col·legi entre 1879 i 1882 27
- Català a la carta
Els judicis, ni se senyalen, ni s'aplacen..... 28
- Racó de cuina
Rap amb avellanes i ametlles 29
- Humor Jurídic..... 30

L'exemplar de la revista que ara veus en pantalla, habitualment era el dedicat als actes col·legials de la festa de Sant Raimon. Vam ser pràcticament el darrer Col·legi que l'any 2020 va poder celebrar-ho a les portes de la pandèmia. Aquest 2021 ens hem vist forçats a ajornar-ho a l'espera de millor escenari.

Sant Raimon és una festa per a la trobada, l'oci i el reconeixement als nostres companys i la nostra professió. Reconeixement que simbolitzem en aquells que estrenen la toga, els qui estan en l'equador de la seva trajectòria i els que han arribat ja als 40 o 50 anys d'exercici amb l'autoritat que els dona el seu recorregut personal i professional.

Portem prop d'un any intentant ensinistrar-nos en altres maneres de gaudir de les trobades i reunions. Cap alternativa ha estat capaç d'igualar les virtuts del contacte, la conversa distreta i les rialles sense interferències.

Això no obstant, la vivència del record ajuda a mantenir la importància del que considerem els "essencials col·lectius", que les nostres festes també ajuden a dibuixar i fer créixer.

Amb aquest desig, espero que el nostre lector enceti el viatge per les pantalles que segueixen amb el record als companys que durant l'any 2020 han complert els 40 anys d'exercici professional: Gabriel Aliana de Paula, Santiago Mas Camí, Juan Manuel Nadal Reimat i Francesc Xavier Liñan Solé. Ells són exemple viu de l'esforç, la dedicació al dret i el servei a la ciutadania. Tres virtuts i una guia al voltant dels quals, avui i probablement més que mai, l'advocacia s'haurà de conjurar per a superar les dificultats de la pandèmia i ajudar la nostra societat a vèncer la major crisi mundial viscuda fins al moment.

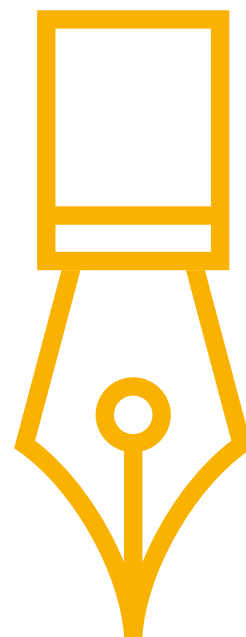
L'evocació no seria completa sense fer presents els 19 nous togats i els 33 companys que han arribat als 25 anys d'exercici.

La nostra agenda recent també té anotada les darreres eleccions a la Junta de Govern. Els relleus són l'ocasió per renovar el nostre compromís de servei. En nom de tots, són mereixedors del nostre agraïment els companys Javier Alonso, Anna Cristobal i Marc Torres que han traspasat el seu testimoni de generositat als nous companys de la Junta, Lourdes Bonet, Jaume Moll i José Antonio Calles. Tots ells s'han guanyat el nostre respecte per la seva dedicació, gratuïtat i voluntat de servir. Uns per l'experiència viscuda i els altres per la disponibilitat amb què s'enfronten a la seva nova tasca.

Els ingredients de la festa que ens espera són la cura pròpia i del proïsme, responsabilitat, prudència i esperança. Que no hi falti però el clam per un major encert en els governants dels nostres països.

Tant de bo, tots nosaltres i les nosaltres famílies puguem gaudir aviat del Sant Raimon que ens mereixem. Mentre, salut i sort.

Jordi Albareda Cañadell
Degà

Al setembre de 2015 l'ONU aprovava l'anomenada Agenda 2030 fixant 17 Objectius pel Desenvolupament Sostenible (ODS) del planeta, representats per aquest cercle amb 17 colors diferents que avui encapçala aquesta pàgina, i que també han integrat en llurs pàgines i anagrames diverses entitats i institucions, de la mateixa manera que els representants polítics i institucionals el porten a les solapes i/o damunt dels vestits.

Són 17 objectius interrelacionats que es projecten tant sobre el sector públic com el privat per aconseguir superar les situacions de pobresa, gana, exclusió social i atur, millorar en educació i atenció a la salut, aconseguir la igualtat de gènere, reduir les desigualtats entre països, establir ciutats segures i sostenibles, aturar i revertir el canvi climàtic, i promoure societats justes, pacífiques i inclusives.

No tenim cap dubte que l'objectiu núm. 16, "*Promoure societats pacífiques i millorar l'accés a la justícia*" s'ofereix com un camp molt adient a les actuacions de l'advocacia adreçades a fer realitat els ODS, però no és pas l'únic, atès que la projecció transversal de l'advocacia en la societat obre la possibilitat d'incidir en altres àmbits, des de la promoció de la igualtat efectiva, la millora de l'educació, l'erradicació de la pobresa, fins a la promoció d'indústria sostenible i d'accions contra el canvi climàtic.

Avui la societat ens demana que les actuacions d'assessorament i de consell jurídic estiguin lligades als Objectius de Desenvolupament Sostenible, oferint solucions progressives en el camí cap a un planeta sostenible en un món més just equitatiu i solidari.

El Consell de Redacció
canyeret_cr@advocatslleida.org

No arribarem a temps si no es posa remei

Francesc José Maríai Sánchez, Advocat. Membre de la Secció de Dret Sanitari de l'ICAB i del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya.

Un cop l'Agència Europea del Medicament (EMA) ha aprovat les vacunes contra la COVID-19 i aquestes estiguin en nombre suficient a disposició de les autoritats sanitàries, la vacunació serà la principal estratègica de prevenció davant la pandèmia de la COVID-19. Evidentment la posada a disposició està limitada per la capacitat de producció de la indústria farmacèutica i l'administració a la població ho està per la complicada logística necessària per a la seva distribució que obliga a planificar la prioritització d'uns col·lectius davant d'altres per la seva vulnerabilitat o pel caràcter essencial de la seva funció com és el cas dels cuidadors de les residències i del personal sanitari.

Amb la immunització de com a mínim un 70 per cent de la població, encara que alguns experts plantegen que s'ha d'assolir el 90 per cent, sigui per haver passat la malaltia o sigui per haver estat vacunada, s'estima que haurem aconseguit l'anomenada immunitat col·lectiva o de grup que ens permetrà sortir d'aquest forat negre en què ens trobem per culpa del coronavirus SARS-CoV-2 que ens ha provocat una crisi sanitària, econòmica i social a escala mundial sense precedents en la història moderna.

Segons una enquesta del CIS publicada el proppassat 5 de desembre, només un 32,5 % dels espanyols estan disposats a vacunar-se immediatament, un 55,2 % prefereixen esperar i un 8,4% no es vacunaran en cap cas. Amb una marcada tendència a la baixa dels primers que al mes de setembre eren un 44,3%, a l'octubre un 40,2% i al novembre un 36,8%. Segons l'enquesta ni que el metge recomanés la vacunació en atenció a les circumstàncies personals dels enquestats, estat clínic o risc d'infectar a un familiar, el percentatge de disposats a vacunar-se immediatament puja significativament (només fins a un 37,9 %).

En el nostre país la vacunació és voluntària i aquest principi ha estat recollit en el Pla de vacunació contra la COVID-19 del Govern d'Espanya, que s'ha fixat com a objectiu assolir el nivell d'immunització de grup (el 70% de població immunitzada) en un temps raonable de sis mesos, és a dir que l'estiu de 2021 hagem assolit col·lectivament aquesta fita.

Ens hem de preguntar: arribarem amb la desitjable celeritat a deixar de patir aquesta pesta del SXXI? Amb les xifres de persones contràries a la vacunació i de "vacuno-escèptics" que no diuen que no es vacunaran, però prefereixen veure-les venir: 6 de cada 10 espanyols prefereixen deixar passar un any abans de posar-se-la, una actitud molt pròpia de la nostra idiosincràsia llatina agreujada per l'individualisme imperant a la societat.

Tothom desitja tornar a la normalitat com més aviat millor i si pot ser l'estiu del 2021 poder anar-nos de vacances sense mascaretes, gels hidroalcohòlics i distanciament social, amb llibertat de circulació i quedar amb els amics i familiars que formen part d'altres "bombolles" amb les que ara, per precaució, no podem establir contacte físic, i per descomptat que l'economia torni a funcionar, s'acabin els ERTOs, els tancaments d'empreses i les limitacions a la mobilitat geogràfica i de les activitats esportives, de lleure, culturals, gastronòmiques, etc. però tot això no serà possible si no hem aconseguit col·lectivament controlar els efectes del virus que s'han demostrat devastadors per a la salut, la vida i l'economia. Cal doncs assolir la vacunació massiva de la població i és ingenu pensar amb els resultats de les enquestes a la mà que sense imposar l'obligatorietat s'aconseguirà l'objectiu d'immunització col·lectiva que és la premissa necessària pel retorn a la normalitat anterior a la pandèmia o com a mínim a una normalització de les relacions socials.

Hi ha prou fonaments legals i ètics per imposar vacunació obligatòria per l'excepcionalitat de la situació que vivim. Tota la normativa sanitària sectorial, orgànica i ordinària (1), proporciona a les autoritats sanitàries facultats per adoptar les mesures que consideri més idònies per combatre la pandèmia, entre elles la vacunació que, sens dubte, és l'estratègia més beneficiosa que hi ha en salut pública i la intervenció més efectiva des d'una perspectiva individual i social.

Segurament la major part dels ciutadans exposats a la COVID-19 no traurà cap benefici personal directe i es veuran sotmesos a un seguit de molèsties: dedicar un temps, la punxada, possibles efectes menors com els que poden provocar totes les vacunes (dolor en el lloc de la punció, febrícula, malestar), però tots plegats traurem un benefici col·lectiu incommensurable.

Posant en valor el bé comú que suposa arribar com més millor a una situació que ens permeti afrontar la sortida de la crisi sanitària, econòmica, social i cultural en la que estem immersos, els ciutadans hauríem d'acceptar de bon grat la vacunació obligatòria. Sens dubte la vacunació és una de les actuacions més solidàries en matèria de salut pública, solidaritat que no s'ha de manifestar només fent donacions a la Marató de TV3 per a la recerca sobre la COVID-19, que també. La responsabilitat individual envers la comunitat i la confiança en els científics i els experts en salut pública haurien de fer la resta.

Barcelona, 5 de gener de 2021

1.- Article 43 Constitució espanyola; Article únic Llei 22/1980; Article 12.1 Llei orgànica 4/1981; Article 3 Llei Orgànica 2/1986; Article 26.1 Llei 14/1986; Article 11.2 in fine Llei 16/2003 i Article 54.2.f) Llei 33/2011

LOS ÁNGULOS IMPERATIVOS DE LA VACUNACIÓN CONTRA LA COVID-19

Dr. César Cierco Seira, Catedrático de Derecho Administrativo Universidad de Lleida

I. LA ESTRATEGIA DE VACUNACIÓN CONTRA LA COVID-19 Y LA IMPORTANCIA DE PRECISAR JURÍDICAMENTE EL SENTIDO Y ALCANCE DE LA VOLUNTARIEDAD

El debate inicial sobre qué modelo adoptar en la generalización de la vacunación contra la COVID-19 se ha zanjado a favor del sistema recomendado. Esa toma de posición ha cristalizado en España en la aprobación de una **Estrategia**, cohesionada en el seno del Consejo Interterritorial del Sistema Nacional de Salud, en la que se opta decididamente por la voluntariedad¹. Una opción fundada en la «firme convicción de que se pueden lograr mejores resultados de aceptabilidad si la vacuna es voluntaria». Estamos, pues, ante una decisión que busca la mejor manera de acertar con la generalización de la vacuna confiando a tal efecto en la roca firme que proporciona nuestro sistema de vacunación sistemática, de corte recomendado y de resultados muy exitosos en cuanto a coberturas hace. De manera que la buena salud de la vacunación ordinaria en España invita a seguir por el mismo camino, sin cambiar los parámetros esenciales de un modelo muy engrasado y fiable. No es, por lo demás, la de España, una posición singular o discordante en el panorama internacional. Se alinea, antes bien, con la tónica o tendencia general perceptible en las estrategias de generalización de la vacunación contra la COVID-19 en el mundo.

Deviene en un rasgo común a los sistemas de vacunación recomendada el que se haga hincapié en la voluntariedad; en que la vacuna no se impone a nadie. Sin embargo, a fuerza de lucir este punto, se cae a veces en una cierta **demagogia**. De entrada, porque se resta valor a la recomendación y, por consiguiente, a la presencia de una voluntad y de un interés de los poderes públicos en que la vacunación sea masiva con vistas a preservar el interés general que la prevención colectiva atesora, singularmente allí donde ésta trae consigo la inmunidad de grupo. Que sea voluntaria, en otras palabras, no significa que el interés colectivo se haya plegado al interés individual; simplemente ocurre que no se ha considerado estratégicamente necesario ondear ese interés para imponer un deber. Al menos, en estos momentos. He ahí la primera puntualización: la

elección estratégica de la recomendación como mejor vía para generalizar la vacunación contra la COVID-19 se ha hecho en términos coyunturales y, por tanto, sin descartar que, de torcerse las cosas o revelarse insatisfactorio el plan, haya que cambiar las tornas, lo cual supone, ni más ni menos, recordar que estamos en medio de una pandemia y que hay, por tanto, un escenario cambiante, dinámico y con una dosis de incertidumbre, en grado de relativizar extraordinariamente la firmeza de las decisiones (A). Pero es que, además, en el mejor de los casos, aunque no hubiera que cambiar el signo general de la vacunación, hay que tener presente que en un modelo recomendado pueden aparecer manifestaciones imperativas o de obligatoriedad perfectamente compatibles, ya sea porque un interés colectivo exija puntualmente una reserva o bien porque sea el propio interés individual de la prevención de la salud de una persona -que no pueda decidir por sí misma- el que así lo justifique (B).

Tenemos, por tanto, que la vacunación contra la COVID-19, aunque fundamentada en la voluntariedad, no supone una radical desestimación de la obligación como sistema a medio plazo, ni tampoco ha de interpretarse ya de manera absoluta, considerando que no hay margen alguno para que surjan manifestaciones de vacunación imperativa. Son estos extremos que conviene explicar adecuadamente a fin de evitar interpretaciones erróneas que lleven a la confusión o que lancen una suerte de mensaje de contradicción o incoherencia en la Estrategia. No podemos olvidar en este sentido que allí donde se opta por la recomendación como vía de generalización de una vacuna es crucial la imagen que se traslada por parte de las autoridades sanitarias en torno al proceso de vacunación y en esa imagen la faceta jurídica también cuenta —a veces, más de lo que parece o de lo que se dice—. Adoptado el **modelo recomendado**, importa, por consiguiente, que se precise el alcance de este postulado, significando que **no es inamovible ni tampoco absoluto**.

II. ¿Y SI HUBIERA QUE DAR UN GIRO RADICAL EN LA ESTRATEGIA DE VACUNACIÓN? LA PRECARIEDAD DE NUESTRA LEGISLACIÓN SANITARIA COMO RESPALDO

La campaña de vacunación contra la COVID-19, por muchas razones, se aleja notoriamente de una campaña convencional

1. El texto de la *Estrategia de Vacunación frente a COVID-19 en España* y todo el conjunto de actuaciones que viene desencadenando, así como las sucesivas actualizaciones, pueden consultarse en mcsbs.gob.es/profesionales/saludPublica/ccayes/alertasActual/nCov/vacunaCovid19.htm.

de vacunación. Se desenvuelve en medio de una pandemia que, amén de su fuerza devastadora en todos los órdenes, se caracteriza por una mutabilidad desafiante, que ahora amenaza con la aparición de nuevas variantes que nos mantienen en vilo. De ahí que la Estrategia de vacunación se autocalifique, por fuerza, como documento **vivo** y de ahí también que sus líneas maestras, la voluntariedad entre ellas, tengan una dosis de inestabilidad, pendientes de la pandemia. Cabe, por otra parte, que, abstrayéndonos incluso de imprevistos y sobresaltos, la estrategia diseñada encalle en el sentido de que la apelación a la colaboración de los ciudadanos no permita alcanzar coberturas satisfactorias, el umbral de la inmunidad de grupo —a cuyo efecto se maneja convencionalmente el porcentaje del 70 por ciento de la población— o que no permita hacerlo en un plazo razonable —la razonabilidad aquí la marca, me temo, la evolución de la pandemia—. Sería imprudente, en definitiva, no contemplar como hipótesis, siquiera sea remota o aun como *ultima ratio*, un escenario de eventual imposición de un deber de vacunación contra la COVID-19 como reacción estructural.

Pues bien, si tuviéramos que virar y cambiar de orientación, nuestra legislación sanitaria tropezaría con importantes dificultades, producto de su precariedad en cuanto a la regulación de las emergencias de salud pública hace y, también, respecto del hecho de la vacunación.

La **Ley de Bases de la Sanidad Nacional** de 1944 no nos proporcionaría una base legal suficiente para sustentar una campaña de vacunación obligatoria general contra la COVID-19². Aunque la base cuarta introduzca una habilitación a las autoridades sanitarias para declarar obligatorias nuevas vacunas, resulta difícil defender que ese apoderamiento cumpla los estándares de calidad de la ley en la limitación de derechos humanos, según la inteligencia que de este axioma viene enseñando, sin ir más lejos, el Tribunal Europeo de Derechos Humanos. En concreto, el tenor de la base cuarta señala que «Las vacunaciones contra la viruela

y la difteria y contra las infecciones tíficas y paratíficas, podrán ser declaradas obligatorias por el Gobierno cuando, por la existencia de casos repetidos de estas enfermedades o por el estado epidémico del momento o previsible, se juzgue conveniente. *En todas las demás infecciones en que existan medios de vacunación de reconocida eficacia total o parcial y en que esta no constituya peligro alguno, podrán ser recomendados y, en su caso, impuestos por las autoridades sanitarias*». Presentada de manera aislada, esta cláusula final introduce virtualmente una remisión en blanco. No hay *lex certa* cuando indagamos en la norma las condiciones sustantivas y procedimentales que apoderan a las autoridades sanitarias para injerir en el derecho a la integridad física de los ciudadanos. Repárese en el texto: cumple que haya una infección —«demás infecciones»— y que se cuente para prevenirla con una vacuna autorizada —«medios de vacunación de reconocida eficacia total o parcial y en que esta no constituya peligro alguno»—. Dos premisas de por sí demasiado genéricas desde el momento en que cualquier vacuna contra una enfermedad infecciosa se convierte sin más en candidata. Pero, sobre todo, adviértase la válvula de la obligatoriedad: «en su caso». La razón última de la habilitación, pues, en el limbo.

Por otra parte, la *ratio legis* de esta cláusula quedó gravemente comprometida en 1980, cuando se cambiaron las tornas de la regla que le precedía³. Inicialmente, el inciso introducía una posibilidad de expandir en su caso la regla, que era la obligatoriedad legal de vacunación respecto de una serie de vacunas, nominadas en la propia ley⁴. Relevada la obligación como regla, este inciso dejó de ser también una coda y pasó a convertirse, imprevistamente, en una excepción, haciendo todavía más evidentes en consecuencia las carencias de precisión necesarias para desempeñar un tal cometido. Apostillemos, en fin, que la base cuarta figura desde hace más de treinta años en la lista de deberes pendientes de actualización —tal y como reclama la disposición final quinta de la Ley General de Sanidad de 1986—. ►

2. Coincido a este respecto con César Tolosa Tribiño, «Problemas legales de la vacunación en España», *Diario La Ley*, 22 de enero de 2021, p. 3.

3. Me estoy refiriendo al giro radical en el signo de la política de vacunación que supuso la aprobación de la Ley 22/1980, de 24 de abril, de modificación de la base IV de la Ley de Bases de la Sanidad Nacional. En su origen, esta Ley vino motivada por el hito que supuso la erradicación de la terrible viruela, certificada a nivel mundial por la OMS en 1980. Un breve recorrido histórico por la regulación de la vacunación en España puede ver en César Cierco Seira, *Vacunación, libertades individuales y Derecho público*, Marcial Pons, Madrid, 2018, 19-40.

4. La redacción original de la base cuarta era la siguiente:

«Se declaran obligatorias las vacunaciones contra la viruela y la difteria en la forma que determinarán los reglamentos. Se mantiene la obligatoriedad de las vacunaciones preventivas contra las infecciones tíficas y paratíficas cuando por la existencia de casos repetidos de estas enfermedades, estado epidémico del momento o previsible, se juzgue conveniente. En todas las demás infecciones en que existan medios de vacunación de reconocida eficacia total y parcial y en que ésta no constituya peligro alguno, podrán ser recomendados y, en su caso, impuestos por las autoridades sanitarias».

Como se ve, se trataba de un modelo de vacunación obligatorio constituido a partir de tres capas o cláusulas diferenciadas. La primera, con la forma de obligación legal absoluta de vacunación antivariólica y antidiférica. A continuación, una cláusula de obligatoriedad *secundum eventum*, a cuya virtud la vacunación antitífica, en función de la detección de algún foco de fiebre epidémica, podía devenir en deber. Y, finalmente, una cláusula de apoderamiento discrecional a la Administración, de anchura considerable, en grado de permitirle movilizar este medio profiláctico a propósito de nuevas vacunas eficaces y seguras, allí donde lo juzgase conveniente. Este margen de maniobra no se vio después acotado por el Reglamento para la lucha contra las enfermedades infecciosas, desinfección y desinsectación (Decreto de 26 de julio de 1945). En él, la regulación de las vacunaciones preventivas horadaba todavía más en la discreción a la hora de poder imponer vacunas, tornándose especialmente intensa en situaciones de estado epidémico Conforme a lo previsto en el art. 22 de este Reglamento «Cuando las circunstancias lo aconsejaren, y con ocasión de estado endémico o epidémico o peligro del mismo, los Jefes Provinciales de Sanidad podrán imponer la obligatoriedad de determinadas vacunas sancionadas por la ciencia».

Descartada la Ley de Bases de Sanidad Nacional, lo oportuno y procedente, en buenos principios, si se quisiera dar ese paso, sería aprobar una ley estableciendo en ella una cláusula de obligatoriedad acorde a las exigencias de calidad exigibles. Ley que, por afectar al núcleo de la garantía del derecho fundamental a la integridad física (art. 15 de la CE)⁵, quedaría supeditada a la reserva de ley orgánica (art. 81.1 *ibidem*)⁶. Dejemos, de todos modos, el desiderátum. ¿Podría acudirse a la **Ley Orgánica de Medidas Especiales en materia de Salud Pública** para establecer la obligatoriedad general de la vacunación contra la COVID-19?

Comenzaré señalando algo que puede parecer obvio pero que es obligado: no sería la opción ideal y, de hecho, el que hayamos de planteárnoslo a estas alturas resulta descorazonador. El motivo es evidente: la LOMESP no fue diseñada para esos menesteres y padece de graves limitaciones, especialmente en lo que atañe a la dosis de discrecionalidad que incorpora: una dosis de discrecionalidad que, justamente en razón de su intensidad, genera “vértigo” cuando se intenta sondear dónde puede estar el límite del apoderamiento. Tengo para mí que la frontera de intensidad entre la LOMESP y la Ley Orgánica de los estados de alarma, excepción y sitio ha de buscarse en la línea que marcan sus respectivos presupuestos: «razones sanitarias de urgencia o necesidad» (art. 1 de la LOMESP) *versus* «circunstancias extraordinarias hiciesen imposible el mantenimiento de la normalidad mediante los poderes ordinarios de las Autoridades competentes» (art. 1 de la LOEAES), pero eso no toca ahora. Lo que sí es llano es que la LOMESP acusa el esfuerzo de forzamiento y que, pasados ya muchos meses desde aquel momento en que no quedaba otra que estirar la interpretación, haciendo que diese todo lo que da de sí, con base en la literalidad, en la razón profunda de lucha epidémica y, también, en la urgencia del trance, cuesta comprender que no se la haya reemplazado o, al menos, reforzado con el cuerpo que la propia dimensión de la pandemia reclama a voz en cuello. De manera que, si llegado el caso, se vuelve la mirada a la LOMESP para acordar a su amparo el carácter obligatorio

de la vacunación contra la COVID-19, habrá que asumir que de nuevo reaparecerán discusiones que hemos cerrado en falso mediante el estado de alarma vigente. Algo por lo que no haría falta pasar, ¡otra prueba de estrés!, siendo que disponemos de tiempo suficiente para remediarlo.

Supongamos, con todo, que el recambio o el refuerzo de la LOMESP no llega. Tal cual está, ¿proporcionaría cobertura legal suficiente para acordar la obligatoriedad? En mi opinión, sí. La medida de imponer obligatoriamente la administración de una vacuna, como tal, objetivamente considerada, cabe en su tenor literal. De hecho, se ha aplicado a propósito de un brote de sarampión en un célebre precedente sobre el que volveré en seguida. En cuanto a su generalización, la comparación con el alcance de otras injerencias en derechos fundamentales adoptadas a su amparo durante la pandemia —incluidos los períodos del estado de alarma⁷— avalarían esa proyección. En definitiva, cabría acudir a la LOMESP como tabla de salvación. Hacerlo sería una triste noticia. Principalmente, por lo que representaría de fracaso de la política de vacunación recomendada. Pero también por lo que supondría de desidia del legislador y de “costes jurídicos”. Porque no cabe la menor duda de que todas las carencias apelotonadas de la LOMESP se precipitarían de inmediato al abrir la puerta: autoridad competente, procedimiento, régimen sancionador aplicable por incumplimiento, ejecución forzosa, sentido y alcance de la garantía judicial y así siguiendo.

III. EL MAPA DE LA OBLIGATORIEDAD DENTRO DE LA VACUNACIÓN RECOMENDADA

Fuera de las proyecciones, en el escenario actual de voluntariedad, importa tener presente que pueden aparecer manifestaciones de vacunación imperativa naturalmente. En concreto, trataré de esbozar el **mapa de la obligatoriedad** —dentro, insisto, del marco de vacunación recomendada— a partir de la naturaleza, colectiva (1) o individual (2), de la causa o razón capaz de justificar el contrapunto.

-
5. A la luz de la jurisprudencia del Tribunal Europeo de Derechos Humanos, es claro que la imposición a los ciudadanos de un deber de vacunarse supone una injerencia del poder público en el pleno disfrute del derecho a la vida privada y familiar que consagra el art. 8 del Convenio de Roma: «compulsory vaccination —as an involuntary medical treatment— amounts to an interference with the right to respect for one’s private life» (Sentencia de 15 de marzo de 2012, *Solomakhin c. Ucrania*, § 33). Interesa añadir a este respecto que tempranamente se descartó situar la problemática de la vacunación obligatoria en la órbita del derecho a la vida (art. 2 de la Convención): «The Commission recalls that this Article primarily provides protection against deprivation of life. Even assuming that it may be seen as providing protection against physical injury, an intervention such as a vaccination does not, in itself, amount to an interference prohibited by it. Moreover, the applicant has not submitted any evidence that, in the particular case of his child, a vaccination would create a real medical danger to life» (Decisión de 15 de enero de 1998, *Carlo Boffa y otros c. San Marino*, § 2).
 6. El alcance de la reserva de ley orgánica debería constreñirse, eso sí, al diseño de la cláusula de obligatoriedad, es decir, a regular, siempre con el mayor nivel de precisión posible, los presupuestos, el procedimiento, la autoridad competente y las garantías. Cláusula que imagino abierta toda vez que la petrificación o rigidez de un listado cerrado de vacunas sería *contra natura* en términos de política de vacunación. En la misma línea, las consecuencias asociadas a la obligatoriedad y tendentes a su refuerzo —v.gr. sanciones, supeditación en el ejercicio de actividades...— tampoco deberían quedar congeladas en su concreción, sino al alcance del legislador ordinario.
 7. Acerca del uso de la LOMESP como base legal para adoptar medidas generales durante el primer estado de alarma he tenido ocasión de reflexionar en «Derecho de la Salud Pública y COVID-19», *COVID-19 y Derecho Público*, Tirant lo Blanch, Valencia, 25-77. Es de recordar que, activado el estado de alarma por causa de crisis sanitaria (art. 4.b de la LOEAES), «[...] la Autoridad competente podrá adoptar por sí, según los casos, además de las medidas previstas en los artículos anteriores, las establecidas en las normas para la lucha contra las enfermedades infecciosas, la protección del medio ambiente, en materia de aguas y sobre incendios forestales» (art. 12.1 *ibidem*).

1. Los contrapuntos imperativos basados en una causa de salud colectiva

A. La aplicación puntual de la Ley Orgánica de Medidas Especiales en Materia de Salud Pública

El interés sanitario colectivo puede llevar a que, **puntualmente**, haya que acudir a la imposición de mandatos de vacunación (i). Para que ello ocurra hace falta que se dé una situación particular de urgencia o necesidad en clave sanitaria. Un episodio de urgencia o necesidad *acentuada* —por encima, pues, de la gravedad que ya de por sí trae consigo la pandemia— en grado de justificar que se ponga en marcha la maquinaria de la Ley Orgánica de Medidas Especiales en Materia de Salud Pública. De hecho, contamos con el valioso precedente de su aplicación en 2010, a cuenta de un brote de sarampión en un barrio de Granada, ejemplificando, pues, que, aun siendo la vacuna contra el sarampión de carácter recomendado, cabe legitimar su imposición coactiva allí donde concurra un supuesto de particular urgencia o necesidad⁸. La clave residirá, siguiendo la arquitectura de la LOMESP, en razonar esa acentuación puntual del riesgo, es decir, en explicar las razones de la singularidad del caso dentro del contexto general de la estrategia voluntaria de vacunación.

B. La restricción de derechos fundamentales distintos a la integridad física. El Registro de vacunación contra la COVID-19

Sin cambiar de tercio, es decir, con base igualmente en el interés sanitario colectivo, pueden aparecer medidas imperativas relacionadas con la gestión pública del proceso de vacunación que, sin merma del derecho a la integridad física y de la libertad consecuente de consentir la vacuna, supongan injerencias **en otros derechos o libertades individuales**. Una muestra bien expresiva

la encontramos en el **registro** de la vacunación contra la COVID-19.

A tenor de la Estrategia, está prevista la creación de un registro de carácter estatal —todavía en ciernes—. Su objetivo o finalidad no es otra que suministrar información a las autoridades sanitarias sobre el despliegue y progreso de las labores de vacunación a fin de que puedan adoptar las oportunas decisiones y ajustes con un conocimiento certero del terreno. Los registros de salud pública tienen, por lo demás, una larga tradición en el campo de la vigilancia epidemiológica y su creación tiene generosos anclajes legales⁹. Lo cual no significa, sin embargo, que este tipo de registro esté exento de problemas. El más notorio es el riesgo de estigmatización que planea y que hace que sus asientos, cuando incluyen identidades, susciten recelos por el uso que pueda hacerse de la información allí contenida y por las gravísimas consecuencias de una revelación indebida. Ya ocurrió a propósito de los registros VIH-SIDA, que generaron una gruesa litigiosidad cuya síntesis puede hacerse destacando el respaldo judicial a su viabilidad legal como medida necesaria de vigilancia epidemiológica, si bien con la exigencia de aplicarse en el respeto a las garantías habida cuenta de la entidad y sensibilidad de los datos recogidos, en consonancia, por lo demás, con los principios y requerimientos que informan la normativa en materia de protección de datos de carácter personal¹⁰. También con ocasión del registro de vacunación contra la COVID-19 pueden reproducirse algunas de estas fricciones, especialmente si no se cuida y precisa el registro del **rechazo** a la vacunación. Y es que, conforme a la Estrategia, «Se considera importante registrar los casos de rechazo a la vacunación en el Registro de vacunación, con la finalidad de conocer las posibles razones de reticencia en diferentes grupos de población». En este sentido, aunque no tengamos aún los detalles del registro estatal, sí contamos con un primer ►

8. Los hechos ocurrieron en Granada. Detectado un brote de sarampión, la Junta de Andalucía, ante la falta de colaboración e incluso la negativa de algunos padres, decidió solicitar el auxilio de la Justicia, lo que dio lugar a la primera y hasta el momento única autorización judicial que se ha concedido en España para vacunar con carácter obligatorio por causa de salud pública. La autorización judicial fue otorgada por el Juzgado de lo Contencioso-Administrativo núm. 5 de Granada mediante Auto de 24 de noviembre de 2010 (recurso 918/2010). Posteriormente, dicho auto vino confirmado en apelación por el Tribunal Superior de Justicia de Andalucía (Sentencia de 22 de julio de 2013, recurso 667/2012). Aunque algunos padres discutían la necesidad de utilizar la inmunización en detrimento de otras medidas, en su opinión, menos agresivas como el aislamiento domiciliario, los órganos jurisdiccionales van a significar cómo el resultado del balance entre la cara positiva de la vacuna antisarampionosa, conformada por su altísima efectividad como medida preventiva y de bloqueo de la expansión epidémica, y la cara negativa, circunscrita a molestias leves y pasajeras, se decanta ostensiblemente a favor de la primera. Interesante, en este sentido, cómo se despacha la comparación entre vacunación y aislamiento:

«En relación a la proporcionalidad de la medida de vacunación forzosa acordada, se ha cuestionado por los apelantes, con referencias a un informe emitido por el Profesor Simón (cuya copia ni siquiera se aporta) que debiera haberse adoptado como medida de aislamiento voluntario. Sin embargo, esta Sala no llega a vislumbrar porqué sería más proporcionado tal aislamiento, ya que el mismo incidiría sobre el derecho fundamental de libre circulación de las personas, tendría una duración incierta (dado que habría que esperar para su finalización a la erradicación total del brote) y su cumplimiento sería de difícil control por parte de la Administración. Con ello, se cuestiona también la propia eficacia de esta medida considerada más adecuada, o al menos, proporcional, por parte de los apelantes» (STSJ de Andalucía de 22 de julio de 2013, recurso 667/2012, FD 5º).

9. Entre esos respaldos destaca el art. 23 de la Ley General de Sanidad, a cuya virtud «Para la consecución de los objetivos que se desarrollan en el presente capítulo, las Administraciones Sanitarias, de acuerdo con sus competencias, crearán los Registros y elaborarán los análisis de información necesarios para el conocimiento de las distintas situaciones de las que puedan derivarse acciones de intervención de la autoridad sanitaria».

10. Hay que estar hoy, en particular, a lo previsto en los arts. 8 y 9 de la Ley Orgánica de Protección de Datos Personales y garantía de los derechos digitales.

avance en el **Registro de vacunación de Cataluña**, recientemente estatuido¹¹. En él se hará llevanza en adelante de las personas destinatarias, entre otras, de las vacunas contra la COVID-19. Y respecto de estas últimas se señala que se hará constar la identidad no solo de las personas vacunadas finalmente, sino también de las que rechacen o renuncien el ofrecimiento, con indicación de una de estas tres razones: libre decisión, existencia de contraindicaciones o inmunidad ya adquirida.

Lo que invita a discurrir no es tanto el hecho de conocer en términos absolutos el número de personas, inicialmente destinatarias, que, después de ser contactadas, rechazan la vacunación. Está claro que, desde un punto de vista epidemiológico, se trata de una información relevante a fin de hacer un seguimiento cabal de la estrategia de vacunación y conocer la evolución de las coberturas. Incluso pueden ser necesarios, además de las cifras absolutas, datos adicionales desagregados. Por ejemplo, es fácil entender el interés en saber qué porcentaje de no vacunados hay en ciertos lugares especialmente vulnerables o aun críticos frente al riesgo de contagio, *v.gr.* una residencia de ancianos. Aquí, no son solo razones de interés general vinculadas a la estrategia de vacunación; está en juego a la vez el derecho de los demás residentes a conocer en qué margen se mueve su exposición y riesgo de contagio. Es perfectamente extrapolable el razonamiento según el cual los padres de un menor con algún tipo de problema de inmunodeficiencia tienen derecho a conocer la radiografía de vacunación de la clase en la que va a ser escolarizado su hijo —en aplicación del art. 6 de la Ley de autonomía del paciente¹²—. Derecho de los padres a conocer si hay niños que no se han vacunado con los que su hijo convive. Pero no, en cambio, a conocer su identidad. Es precisamente esa identidad de los no vacunados contra la COVID-19 la que cuesta descifrar desde los principios de pertinencia y proporcionalidad, sobre todo si no se hace el esfuerzo al estatuir este tipo de registros de dar explicaciones más acabadas. Es probable que con las lentes epidemiológicas puestas el registro de las personas que rechacen la vacunación resulte evidente. Es también evidente que una tal información quedará férreamente protegida en cuanto a las personas en grado de acceder a ella. Lo que pretendo significar es solo que la envergadura

de la medida reclama una motivación reforzada que dé más razón que la simple apelación al seguimiento de la estrategia de vacunación.

Bien apurada la cosa, en lugar de ser fuente de recelos, el tratamiento del rechazo a la vacunación contra la COVID-19 en clave documental puede servir de cara a reforzar la recomendación. No en vano, la técnica del *opt-out*, aparece destacada por los estudiosos de las ciencias del comportamiento, como una vía efectiva de *nudging* en el terreno de la vacunación; siempre que, eso sí, el registro del rechazo se articule con un propósito claro y comprensible¹³. De ser así, la formalización de la negativa puede ser útil para hacer explícito a la persona que rechaza la vacunación a qué se expone desde el prisma de su salud individual en la línea de adquirir conciencia de las consecuencias y de neutralizar incluso eventuales reclamaciones futuras por los daños asociados al contagio.

Llama igualmente la atención el hecho de que se registre la **causa de la negativa**. Ciertamente, se hace de una manera genérica, con tres alternativas y una alusión que no parece comprometida a la libre decisión del destinatario o su representante legal. Se quiere tener constancia de este modo de la razón de no vacunar, separando claramente las causas médicas —contraindicaciones e inmunidad ya adquirida previamente— de las personales —libre decisión—. No se me oculta que la información sobre los casos en los que no se ha vacunado a una persona por motivos médicos se antoja de interés de cara al seguimiento de la estrategia de vacunación. Lo que chirría es que fuera de estas razones, en vez de *otras causas*, sin más, haga falta saber que es por libre decisión. Ciertamente, el motivo último, el fuero interno, no se revela —exigirlo haría entonces que la colisión con libertades como la de pensamiento o religión fuese frontal¹⁴—, pero la casilla es expresiva de una información personal que atañe a la esfera íntima. Así planteado, el registro puede dar pábulo a la sombra de estigmatización con la imagen potente de una lista de personas “marcadas” por insolidarias. Volvemos, por tanto, a la importancia de la motivación y de la explicación acabada de este tipo de limitaciones que, sin las adecuadas explicaciones, se prestan a cábalas que socavan la quintaesencia de la recomendación.

11. Creado por el art. 3 del Decreto-Ley catalán 48/2020, de 1 de diciembre.

12. Donde se recoge el derecho a la información epidemiológica en estos términos: «Los ciudadanos tienen derecho a conocer los problemas sanitarios de la colectividad cuando impliquen un riesgo para la salud pública o para su salud individual, y el derecho a que esta información se difunda en términos verdaderos, comprensibles y adecuados para la protección de la salud, de acuerdo con lo establecido por la Ley».

13. Se viene ensayando esta técnica, por ejemplo, en el ámbito de la vacunación contra la gripe —véase Sadie Bell *et al.*, «Is flu vaccination opt-out feasible? Evidence from vaccination programme implementers and managers in the English National Health Service», *Vaccine*, 38, 2020, 4183-4190—. La arquitectura de esta técnica pasa por presentar el sí a la vacunación como la elección por defecto, de modo que la renuncia o el rechazo, aun perfectamente libre, exija una explicación adicional.

14. Como se cuidó de significar la Autoridad Catalana de Protección de Datos:

«[...] pel que fa a les diferents opcions que s'ofereixen per justificar el no subministrament de la vacuna enfront la COVID-19, pot ser convenient ampliar les opcions que s'ofereixen a la proposta amb una quarta opció que es podria denominar "altres", perquè poden existir altres motius diferents dels que s'esmenten a la proposta. En qualsevol cas, s'hauria de tractar d'una opció tancada sense demanar altres justificacions addicionals, atès que, altrament, la sol·licitud de la justificació de la no-administració podria comportar un tractament de categories especials de dades (per exemple si és per raons de d'ideologia, religió o creences) que podria entrar en conflicte amb l'article 16.2 CE» (Informe 15/2020, de 30 de novembre).

Por otra parte, me temo que la idea de que la Administración tendrá en su poder el conocimiento de quienes no se han vacunado por libre decisión avanza en el sentido opuesto al *nudging*, acercándose más bien a otra línea de actuación, a la que luego me referiré, basada en la creación de estímulos en negativo, que buscan que el ciudadano se vacune no tanto por el convencimiento de la bondad de la vacuna, cuanto de lo que puede perder sin ella. No es que este tipo de planteamientos sea ilegítimo. En absoluto, es una vía más, admisible siempre que el fin perseguido así lo justifique y haya pertinencia y proporcionalidad en la medida; lo que ocurre es que hay que ser conscientes del difícil equilibrio a que lleva y de que, a la postre, supone avanzar en dirección a la obligatoriedad. De hecho, allí donde los estímulos negativos son muchos o muy relevantes, puede ocurrir que la población, de facto, tenga a la vacunación por obligatoria, por mucho que la norma, formalmente, lo desmienta.

No me adentraré más en el análisis de los posibles problemas asociados al registro de vacunación contra la COVID-19. Es suficiente con reparar en cómo un componente de una estrategia de vacunación recomendada puede tener carácter mandatorio. De entrada, porque el registro es obligatorio y no requiere de un consentimiento previo del afectado a fin de recoger y tratar los datos necesarios. De modo que se trata de una medida que sí limita imperativamente, en razón de un interés general superior como es el seguimiento epidemiológico de la campaña de vacunación contra la COVID-19, el derecho fundamental a disponer de los datos de salud personales. Aun siendo el canon recomendado, no todo lo que rodea a la vacunación tiene por qué ser, a la vista está, voluntario.

C. El condicionamiento de actividades mediante la exigencia del certificado de vacunación

Finalmente, hay que estar atentos también a las manifestaciones imperativas que pueden aflorar mediante el **condicionamiento** de actividades.

En un modelo de vacunación recomendada toca hacer fuerte, antes que nada, el acceso a la vacuna. Ocurre, con todo, que, por muy llano y efectivo que sea el camino que lleve a la vacuna contra la COVID-19 (carácter de prestación pública, gratuidad, facilitación del entorno, eliminación de barreras, uso de la cita-previa, información...), cabe que la generalización de la vacuna requiera de incentivos adicionales desde fuera de los servicios sanitarios. Una suerte de fomento que corra paralelo y que busque impulsar al ciudadano a vacunarse conjugando o echando mano de estímulos significativos, sensibles; estímulos que pueden ser de muy diverso formato y que, asimismo, es dado articular

de muchas formas, ya en positivo —dando algo que ganar o mejorando la situación para obtenerlo— ya en negativo —haciendo que se pierda o que sea más difícil la obtención de algo—. El fomento *lato sensu* se caracteriza de hecho por la versatilidad y la diversidad, como se explica en la literatura administrativista desde antiguo. Es más, diré que el uso de estos estímulos tiene una larga trayectoria en la vacunación sistemática tradicional, destacando, por encima de todos, el establecimiento de vínculos, de intensidad y modulación variable, entre la vacunación y la escolarización de los niños.

Precisamente porque la música debiera sernos conocida, convendría estar atentos a las noticias que a diario recibimos acerca de la posible exigencia de la vacunación contra la COVID-19 en muchos ámbitos: en el mercado laboral, en el ocio, en los viajes... Hay un evidente impulso en esa dirección que tiene que ver no solamente con la generalización de la vacunación, sino también con las necesidades sociales y económicas de generar un marco más flexible que facilite el tránsito y la circulación de las personas¹⁵. Si el pasaporte vacunal acaba recalando, no hace falta decir que saldrán a plaza una serie de problemas cuya repercusión o impacto dependerá luego de la naturaleza de las actividades comprometidas, de la existencia de alternativas a la vacunación asequibles y funcionales y aun del efecto que puede tener el carácter global de la pandemia a través de los viajes internacionales.

En todo caso, si el certificado vacunal es exigido para acceder a establecimientos o ejercitar actividades relevantes en lo cotidiano, es llano que el centro de gravedad del modelo basculará hacia zonas próximas a la obligatoriedad. No en vano, allí donde se condiciona la escolarización, por su vocación universal, se suele considerar que el sistema raya de facto en la obligación. Y, claro está, a mayor dureza, mayor fricción con las libertades y derechos individuales: con los relacionados de fondo con la actividad condicionada —el derecho a la educación, la libertad de movimiento, la libre elección de profesión u oficio, etcétera—, pero también con el trasfondo de la libertad ideológica o religiosa y, sobre todo, del principio de igualdad y la prohibición de discriminación.

Hay que insistir por ello que, puestos en el marco de una opción recomendada, la generalización de la vacunación no puede erigirse por sí misma en la razón que justifique la condición. Ésta debe explicarse a la luz de la naturaleza de la actividad condicionada y, por tanto, del interés sanitario en que se reduzca el riesgo de contagio en su desarrollo. No es un matiz. Es el *quid*: no se trata de escoger las actividades más cotidianas para condicionar la participación en ellas al hecho de estar vacunado y, de este modo, impulsar la ►

15. Digo esto porque en el impulso del *vaccine passport* no solo late la preocupación por la protección de la salud colectiva, sino la propia supervivencia o viabilidad de ciertas actividades sociales y económicas. El turismo es paradigmático. Vemos, por tanto, que el pasaporte vacunal reviste al tiempo un componente de signo economicista. Ni que decir tiene que este interés puede ser aprovechado perfectamente por el poder público sanitario si se interpreta adecuadamente, eso sí, transformándolo en una alianza útil conforme al principio de salud en todas las políticas (art.3.b de la Ley General de Salud Pública).

extensión de la vacuna colocando, por así decir, *checkpoints* estratégicos. Ese enfoque resultaría falaz en el sentido de que sería incongruente con un canon general basado en la recomendación. Habría que, previamente, cambiar las tornas del sistema. Lo que sí es un enfoque coherente y aun necesario es la detección de actividades especialmente riesgosas, donde esté justificado en términos sanitarios aumentar las precauciones en cuanto al riesgo de contagio de la enfermedad, en este caso de la COVID-19. Es ésta y no otra la premisa que hay que robustecer y delimitar si es que se quiere dar entrada al pasaporte vacunal.

Interesa todavía, esto sentado, una segunda precisión. El riesgo de contagio que ha de justificar la exigencia de la vacunación en una actividad especialmente riesgosa atiende fundamentalmente a los demás. Eso no quiere decir, naturalmente, que haya que ignorar la vertiente individual. Esa faceta individual está, por supuesto, presente. Sin ir más lejos, en ella se inspira nuestra legislación en materia de riesgos laborales con vistas a proteger al trabajador, en consonancia con su derecho a una protección eficaz de su salud en el trabajo¹⁶. El trabajador tiene, al amparo de esta normativa, el derecho a exigir del empresario el acceso a la vacuna que le prevenga de las enfermedades inmunoprevenibles a las que se exponga en su desempeño. Otra cosa es que, como ocurre con la COVID-19, el empresario esté limitado hoy por la distribución ordenada en régimen de exclusividad por las autoridades sanitarias. En todo caso, es de ver que la promoción de la vacunación, con base en su faceta de protección individual, abre paso a la posibilidad de

desarrollar también una estrategia de generalización de la vacunación en el ámbito laboral con vistas a la protección de los trabajadores. De hecho, en situaciones como la que atravesamos, la autoridad sanitaria, según establece la Ley General de Salud Pública, está habilitada para «Establecer mecanismos de coordinación en caso de pandemias u otras crisis sanitarias, en especial para el desarrollo de acciones preventivas y de vacunación» (art. 33.2.h).

El pasaporte vacunal responde o mira principalmente a la vertiente colectiva. Se trata de neutralizar o minimizar el riesgo de contagio a los demás, a las personas que van a interactuar o compartir espacio en una determinada actividad. La prueba documentada de haber sido vacunado serviría para garantizar que uno no representa un riesgo de contagio en el bien entendido de que la fiabilidad de esta prueba siempre va a estar vinculada a las propiedades mismas de la vacuna de turno. El meollo está, así pues, en identificar esas actividades especialmente riesgosas y en caracterizar el riesgo y situar su calibre en una escala¹⁷. A partir de aquí, se abre un elenco de posibilidades, entre ellas, ciertamente, la eventual exigencia de un certificado de vacunación como condición para el ejercicio o desarrollo de la actividad de que se trate¹⁸. Importa significar, de todos modos, que el pase de vacunación es una opción *entre muchas* y, por tanto, que hay una colección de medidas, con opciones, sí, más duras, como sería el caso del establecimiento de un deber, pero también con medidas carentes o con menor carga imperativa como las que proporcionan las ciencias del comportamiento a través del *nudging*¹⁹. Y no solo eso. La propia manera de articular la

-
16. La paulatina consolidación de la protección de la salud del trabajador frente a los riesgos de su puesto de trabajo ha impulsado, lógicamente, la adopción de medidas preventivas, entre las cuales se contempla la vacunación. En concreto, hay que estar hoy a lo previsto en el Real Decreto 664/1997, de 12 de mayo, sobre la protección de los trabajadores contra los riesgos relacionados con la exposición a agentes biológicos durante el trabajo. En dicha norma se estatuye el deber del empresario de ofrecer al trabajador la posibilidad de vacunarse de manera gratuita frente a las enfermedades inmunoprevenibles a las que se halle expuesto por razón de su trabajo. Si el trabajador se expone a un agente biológico frente al que existe una vacuna eficaz, ésta, después de informar de las ventajas e inconvenientes tanto de la vacunación como de la no vacunación, deberá ser puesta a disposición del trabajador sin que pueda acarrear para él gasto alguno. Véanse el art. 8.3 y las recomendaciones prácticas contenidas en el anexo VI del mencionado Real Decreto.
17. No hay duda de que el mundo sanitario siempre va a necesitar en este ejercicio un tratamiento aparte. Por la naturaleza del servicio que presta y por la idiosincrasia de la propia profesión sanitaria, manifestada en su regulación particular: la Ley 44/2003, de 21 de noviembre, de ordenación de las profesiones sanitarias. De ahí que el debate sobre la obligatoriedad de la vacunación acostumbre a tener un recorrido específico en relación con los profesionales sanitarios. Para enmarcar los términos tradicionales del mismo, puede verse Juan Luis Beltrán Aguirre, «Vacunas obligatorias y recomendadas: régimen legal y derechos afectados», *Derecho y Salud*, 22, 2012, 9-30.
18. Este intento de huir de los debates binarios a la hora de discutir sobre la mejor manera de regular la vacunación es compartido también por otras disciplinas como la Ciencia Política. En un trabajo reciente a propósito del distinto signo de las políticas de vacunación en el propio seno de la Unión Europea —Katharina T. Paul y Kathrin Loer, «Contemporary vaccination policy in the European Union: tensions and dilemmas», *Journal of Public Health Policy*, 40, 2019, 166-179—, dos profesoras de esta disciplina iniciaban su estudio alertando justamente de ello:
- «Policy changes have been accompanied by media coverage that tends to accentuate the polarized nature of the vaccination debate. In this article, we seek to evaluate the terms of the debate and to argue for a more nuanced policy discourse. Such a change would, in our view, require a shift away from the binary distinctions that have characterized vaccination policy: labels of ‘pro’ or ‘anti’ vaccination, and distinctions between voluntary and mandatory vaccination. We favor a systematic acknowledgement of the nuances of political and institutional diversity, because this knowledge is crucial to both the improvement of vaccination regimes and to a more sophisticated political debate. We will show that each type of vaccination program both reflects and reproduces historically and culture-shaped state-society relationships» (p. 167).
19. Para introducirse en las posibilidades del *nudging* aplicado a la vacunación, véase Katie Attwell y David T. Smith, «Hearts, minds, nudges and shoves: (How) can we mobilise communities for vaccination in a marketised society?», *Vaccine*, 36, 2018, 6506-6508. Un cuadro específicamente diseñado para la COVID-19 es el que se ofrece en el documento *Behavioural Considerations for Acceptance and Uptake of COVID-19 Vaccines*, elaborado por el *WHO Technical Advisory Group on Behavioural Insights and Sciences for Health*, octubre de 2020: <https://www.who.int/news/item/21-12-2020-behavioural-considerations-for-acceptance-and-uptake-of-covid-19-vaccines>.

condición —lo mismo que ocurre con el deber²⁰— puede desembocar en una mayor o menor dureza.

2. Las expresiones imperativas producto de la tutela judicial de la salud individual de personas vulnerables. El caso de los ancianos en residencias sin capacidad de consentir y las negativas de sus representantes o familiares

Hecho el recorrido por las manifestaciones de obligatoriedad amparadas en el interés sanitario colectivo, detengámonos ahora en las que encuentran su fundamento en la tutela del interés sanitario individual. Asumo que, a primera vista, cause extrañeza esta parte del mapa. Y es que la vacunación voluntaria gira alrededor del principio cardinal del consentimiento libre e informado (art. 5 del Convenio de Oviedo), de modo que se trata de una decisión estrictamente personal. Ahora bien, es sabido igualmente que dicho principio debe modularse allí donde la persona carezca de la capacidad suficiente para expresar su consentimiento. He ahí el posible origen de discrepancias que desemboquen en decisiones imperativas.

En efecto, cuando se analiza el régimen jurídico de la vacunación infantil sale a nuestro encuentro una pieza que, aparentemente, desencaja en un marco de vacunación recomendada como es el nuestro. Sucede o se aparece esta pieza allí donde los padres del menor discrepan —lo cual, por cierto, no tiene por qué tener como sustrato una crisis familiar o de pareja, ni tampoco la precariedad o marginalidad; en esto conviene huir de estereotipos— y la controversia ha de ser resuelta al cabo por un Juez. Estos procesos se vienen resolviendo a favor del padre que sostiene la conveniencia de vacunar al hijo²¹. Es ésta una constante que se da en todo el mundo y que, hasta donde he podido indagar, se monta sobre un hilo argumental muy parecido centrado en la apelación al interés superior del menor y, más concretamente, a su salud

y, en íntima conexión con ello, a la posibilidad de disfrutar de un desarrollo lo más pleno posible en cuanto a crecimiento, oportunidades e integración social.

En la vacunación contra la COVID-19 se ha producido una situación asimilable en relación con las personas mayores residentes en centros y privadas de forma temporal o permanente de su capacidad de decidir o consentir a causa de una enfermedad mental o de una discapacidad intelectual. Estamos ante otro supuesto en el que el consentimiento habrá de realizarse *por representación* y, por consiguiente, puede ocurrir que el familiar o el representante rechacen la vacuna en contra del criterio de la dirección de la residencia. De hecho, un tal episodio ya se ha producido en la práctica, dando lugar a la intervención en última instancia de la Justicia en aplicación de los arts. 216 del Código Civil y 9.6 de la Ley de autonomía del paciente²². Contamos así pues con los primeros pronunciamientos judiciales que, en claro paralelismo con la línea mantenida por sus homólogos en materia de vacunación pediátrica, se posicionan a favor de la vacunación²⁴.

Importa mucho tener en cuenta que en esta parte del mapa el norte viene marcado por la tutela de la salud individual de la persona, sin que las ventajas colectivas del hecho de vacunarse puedan tener ninguna incidencia en la decisión. Si respecto de los menores la *ratio decidendi* es el interés superior del menor, en el caso de los ancianos la clave reside en la búsqueda de lo que más conviene a la salud de la persona mayor internada en la residencia. Por mucho que el director de dicha residencia pueda invocar la conveniencia de la vacunación de todos los residentes en términos de salud colectiva, los Juzgados que hasta el momento se han pronunciado han acertado a ajustar los términos en la estricta dimensión particular, buscando la mejor opción en beneficio de su salud²⁵. Se trata, en definitiva, de medidas *ad personam*, a título únicamente ►

-
20. El estudio comparado de los sistemas de vacunación obligatoria en el mundo ha puesto de manifiesto que no hay un modelo universal uniforme, sino que existen importantes diferencias en el diseño, lo que, a la postre, determina la aparición de una “escala de dureza”. Un interesante ensayo tendente a aislar los elementos o signos de dureza y ofrecer a su través una clasificación de los sistemas obligatorios puede verse en Noni E. MACDONALD et al., «Mandatory infant & childhood immunization: Rationales, issues and knowledge gaps», *Vaccine*, 37, 2018, 5811-5818.
21. El primer caso del que tengo constancia en España es el resuelto, en segunda instancia, por la Audiencia Provincial de Barcelona en su auto 433/2018, de 17 de octubre. La discusión entre los padres tenía que ver con la administración de la vacuna del papiloma a su hija. La Audiencia Provincial de Barcelona confirmó el criterio del juez de instancia y dio la razón al padre partidario de vacunar por considerar, luego de analizar la opinión de los expertos, que era la opción que más se compadecía con el interés de la menor. Con posterioridad y en la misma línea, véanse también la SAP de Pontevedra de 22 de julio de 2019 (recurso 321/2019) y la SAP de Murcia de 4 de junio de 2019 (recurso 82/2019). Para profundizar, acúdase a Cristina Gil Membrado, «El complicado equilibrio en la toma de decisiones sobre vacunación. Especial referencia al menor», *Revista de Derecho Privado*, 3, 2018, 57-65.
22. Valgan como muestra el Auto 47/2021, de 15 de enero, del Juzgado de Primera Instancia núm. 17 de Sevilla; y el Auto 60/2021, de 20 de enero, del Juzgado de Primera Instancia núm. 6 de Santiago de Compostela.
23. Es importante significar el papel que en este tipo de procesos desempeña el Ministerio Fiscal, a partir de su función de protección y defensa de los derechos de las personas mayores, y su posicionamiento favorable a la vacunación.
24. Tal y como se razona en el Auto 60/2021, de 20 de enero, del Juzgado de Primera Instancia núm. 6 de Santiago de Compostela: «La única perspectiva a ponderar en el caso es la individual del paciente es decir la identificación de la mayor protección y del mejor beneficio de la salud del residente, debiendo quedar al margen cualesquier otra consideración de Salud Pública, dada la naturaleza voluntaria de la citada vacuna, debiendo quedar asimismo al margen otros intereses así como cualquier consideración accesoria como el eventual beneficio para los restantes residentes y para los trabajadores del centro residencial».
25. Si antes aludía a la posición del Ministerio Fiscal, en este punto resulta evidente la importancia del rol que juega el Médico Forense en la valoración de la decisión de vacunación. Véase Rosa M. PÉREZ PÉREZ, *Fundamentos de la Medicina Forense*, Editorial UOC, Barcelona, 2016.

personal. De donde va a ser fundamental en el proceso el examen singular de la situación médica del usuario del centro y de su capacidad para discernir el rechazo de la vacunación. Asimismo, en esta misma línea de atender a lo que más conviene a la persona mayor, es destacable que se tomen en consideración otras posibles ventajas de la vacunación, aparte de las sanitarias, en clara resonancia del argumento del desarrollo pleno y pensando en el contacto con los familiares y allegados.

Precisamente por ser pronunciamientos a título personal, conviene ser prudentes a la hora de extraer conclusiones generales y evitar la categorización. Esto supuesto, cabe advertir en estos pronunciamientos cómo el balance entre las ventajas y desventajas de la vacunación contra la COVID-19 en términos individuales se decanta de una manera muy clara —más de la que la propia autorización de comercialización ya de por sí concede— del lado de su conveniencia como herramienta de prevención. Es mucho mayor el riesgo de contraer y padecer la COVID-19 que el de padecer efectos secundarios graves a causa de la vacuna²⁶.

IV FINAL: LA IMPORTANCIA DE ADJETIVAR CORRECTAMENTE

En el origen de muchos debates en materia de vacunación encontramos la falta de precisión en la catalogación del canon que rige. Entre las confusiones más frecuentes está la

que considera que los modelos voluntarios y recomendados no son sino la misma cosa. Es cierto que comparten la idea cardinal del acceso voluntario a la vacuna, haciendo del consentimiento libre e informado del ciudadano la clave de bóveda. Sin embargo, sendos cánones difieren en lo que respecta a la posición adoptada por el poder público respecto de la neutralidad en su generalización y aun la asunción como prestación pública sanitaria. Hay vacunas que desembarcan en el mercado sin que el poder público tome partido, más allá, claro está, de su autorización oportuna. Pero hay otras, en cambio, que, en razón de su virtualidad en clave de interés general, pasan a ser aconsejadas, recomendadas por las autoridades sanitarias e incluso asumidas como prestación integrante de la cartera pública de prevención sanitaria. En el caso de la COVID-19, el canon que rige, y así conviene que se subraye, es el de la recomendación. Y eso significa, ni más ni menos, que se reconoce en esta vacunación un valor añadido en grado de justificar el firme compromiso del poder público en orden a su erogación y generalización. Acertar con las palabras, explicar con rigor las distintas situaciones, anticiparse a los problemas que puedan surgir, sin dejar que la banalidad se imponga, debe ser también una parte importante de esa recomendación. Un consejo siempre es más sólido, después de todo, cuando el contexto jurídico en que se inserta el mensaje es claro. La invocación de la seguridad jurídica, y esa es una de las lecciones sobre la misión del Derecho que deja a su paso esta pandemia, no debiera ser nunca retórica.

26. Con tersura se expresa en este punto el Auto 60/2021, de 20 de enero, del Juzgado de Primera Instancia núm. 6 de Santiago de Compostela: «El riesgo de reacciones adversas a la vacunación debe estimarse en el momento actual muy inferior al riesgo derivado de la no vacunación, a la consiguiente frustración de una inmediata y prioritaria protección de la salud de la paciente y al consecutivo peligro y riesgo que debe calificarse como muy grave y efectivo de desarrollar enfermedad de contraer el virus del COVID-19, precisamente por razón de su edad avanzada, sus patologías y, en particular, por razón de su ingreso residencial dado que la dramática experiencia acreditada desde marzo de 2020 evidencia los inasumibles índices de contagio y mortalidad en el ámbito residencial de nuestros mayores».

IVA¹: DEVOLUCIÓ RESERVES ANUL·LADES

“NULLI CERTA DOMUS²”

Francesc Xavier Alonso i Latorre, Advocat

Si bé som conscients que, tot prenent la COVID com a excusa en dues anteriors ocasions, ja ens hem acostat a la matèria, gosem aproximar-nos una vegada més als seus efectes des d'un vessant de dret tributari –IVA, en concret, volem dir– tot atrevint-nos a fer nostre l'adagi «no hi ha dos sense tres». Així, a tall de trilogia, ens atrevim a proposar un nou debat entorn al controvertit, pel greuge de cara al sofert contribuent, concepte tributari. En relació, en aquest cas i en plena campanya Nadalena, a «l'anul·lació de reserves hoteleres»; tot considerant que el sector turístic i, tanmateix, tot allò que l'envolta, no es troba –com quasi tots els altres àmbits; jurídic inclòs, tanmateix– en el millor dels seus moments.

Tot l'anterior porta causa de la resolució de la Direcció General de Tributs amb núm. de referència VO839-20 de data 14 d'abril, al cas; vinculant, a més. Pel que fa tant a l'aplicabilitat d'aquestes consultes o resolucions com, en concret, al seu caràcter vinculant; obviem reiterar, si bé fem nostres, les anteriors consideracions referides en els anteriors articles al respecte.

Tornant al cas que ens ocupa, la resolució de la Direcció General de Tributs –vinculant, segons indicat– amb núm. de referència VO839-20 de data 14 d'abril, i pel que fa als seus efectes en relació amb l'Impost sobre el Valor Afegit (IVA)²; assenyalar que la mateixa es refereix a la consulta traslladada per un establiment hotelier oferint una operativa de reserves d'habitacions que permet optar entre:

- Un sistema de reserves d'habitacions per als clients a quins se'ls hi permet escollir per una tarifa amb preu reduït amb el pagament per avançat d'una quantitat no reemborsable.
- Un sistema de reserves d'habitacions per als clients a quins no se'ls hi permet, cas contrari al sistema anterior, acollir-se a una tarifa amb preu reduït i que, en cap cas, no comporta cap pagament per avançat.

En el primer dels casos –clients a quins se'ls ofereix la possibilitat relativa a triar a un preu o tarifa reduït– caldria, alhora, distingir, entre dues possibilitats:

- Supòsits de reserva amb tarifa reduïda en els quals es practica un *pagament per avançat d'una quantitat no reemborsable* –pagament aplicable al preu total final de l'operació– on ens trobaríem davant un pagament a compte del servei final que, per tant, estaria subjecte a IVA en tant que pagament per avançat segons preveu l'art. 75.2 LIVA.

- Supòsits de reserva també amb tarifa reduïda en quins *es produeix la cancel·lació o bé el client no es presenta al complex hotelier*, on l'establiment haurà retingut una quantitat equivalent o igual a la suma satisfeta al moment de fer la reserva; si bé aquest import o quantia no suposa una contra prestació d'un acte de consum, sinó que tindria naturalesa indemnitzatòria sense existir, però, en ambdós dels dos casos indicats cap operació subjecta a l'impost IVA.

Pel que fa al primer dels supòsits, però, i al concret cas que aquí ens convoca –és a dir, la **subjecció al tribut IVA** de les referides operacions consultades– resultaria necessari, evidentment, remetre'ns a la norma de referència, Llei 37/92 de l'IVA, arts. 4 i 75 en concret, tot especificant les operacions –lliurament de béns i prestacions de serveis– que quedarien subjectes al referit tribut i, alhora, determinant el seu meritament.

Al seu torn –per al que aquí ens interessa; en seu d'operacions subjectes a IVA segons art. 4 LIVA– l'apartat dos del mateix art. 75 LIVA estableix que: “no obstant el previst a l'apartat anterior en les operacions gravades que originin pagaments per avançat anteriors a la realització del fet imposable, l'impost es meritara al moment del parcial o total cobrament per als imports efectivament percebuts”.

En aplicació de la referida norma, s'evidencia que les quantitats percebudes per l'establiment hotelier, en concepte de “reserva” pels seus serveis d'allotjament, quins constitueixen una quantitat a compte del preu final del servei, estan subjecte a l'IVA en concepte de “pagament per avançat”. ▶

1. **IVA, Llei 37/1992 de 28 de desembre**, BOE 29/12/92, i vigència des d'1 de gener de 1993, segons revisió de 23 d'abril de 2020. L'IVA: https://noticias.juridicas.com/base_datos/Fiscal/l37-1992.html

2. **Nulli certa domus**: Eneida, Llibre VI versos 637 – 678 Virgili (“**nulli certa domus**; lucis habitamus opacis, riparumque toros et prata recentia rivis incolimus. sed vos, si fert ita ...”) traducció del llatí al català: “*nulla domus certa est*”: “ningú té una llar segura”. <https://mymemory.translated.net/it/Latino/Italiano/nulla-domus-certa-est>

En el segon dels casos –reserva i posterior cancel·lació– si bé d’inici l’entitat hotelera podria haver repercutit la quantitat corresponent a la repercussió de l’impost al moment de realitzar-se la reserva –com a pagament per avançat dels serveis d’allotjament– la totalitat de l’impost repercutit haurà de ser retornat al mateix com a causa i conseqüència de la resolució del contracte.

Així doncs i en relació amb el tractament de les quantitats retingudes totalment o parcialment per al cas que el client desisteixi del servei (segon dels supòsits indicats), resultarien d’interès els criteris fixats pel Tribunal de Justícia de la Unió Europea en la Sentència de 18 de juliol de 2007, Assumpte C-277/05, *Société thermale d’Eudénie-les-Bains*.

A l’assumpte esmentat –*Société thermale d’Eudénie-les-Bains*– l’entitat en qüestió té per objecte l’explotació d’establiments termals, activitats hoteleres i, també, de restauració; essent que percep quantitats per avançat –en concepte d’“arres”– al moment que els clients fan la reserva relativa a les seves estances. El «quid» de la qüestió giraria al voltant d’establir si les quanties satisfetes pels clients –segons vist– han de considerar-se bé la contrapartida d’una prestació de reserva –subjecta a l’impost– bé indemnitzacions a tant alçat per resolució de contracte –no subjectes a l’impost– això és tot, ras i curt.

En aquest estat de situació si considerem les “arres” com a part normal de la formalització d’un contracte que s’imputen al preu dels serveis prestats estarien, per tant, subjectes a IVA; essent que –altrament– si ho contemplem com una indemnització, de les característiques referides, no constituïria una prestació de serveis i, per tant, no es computaria a la base imposable de l’IVA (Sent. 1 de juliol de 1982 BAZ Bausystem 222/81, Rec. p. 2527, aapp. 9 a 11).

De la mateixa manera, també caldria analitzar si l’import retingut per l’entitat hotelera té o no correspondència amb un “acte de consum”; resultant que –a priori– no pot afirmar-se l’existència com a tal d’un propi “acte de consum”; derivant-se que l’operació –sota aquest prisma– tampoc estaria subjecta a IVA.

És a dir, exclosa l’anterior possibilitat, podria afirmar-se que la retenció duta a terme per l’entitat hotelera sí que tindria “naturalesa indemnitzatòria” i, per tant, es trobaria fora de l’àmbit d’aplicació de l’impost, en aplicació dels arguments anteriorment indicats; de conformitat –dita subjecció al tribut– a la pròpia LIVA. Així les coses, assenyalar l’art. 78.3.1r LIVA; segons quin: no s’inclouran a la base imposable «les quantitats percebudes per raó d’indemnitzacions, diferents de les contemplades a l’apartat anterior que, per la seva naturalesa i funció, no constitueixen contraprestació o compensació dels lliuraments de béns o prestacions de serveis subjectes a l’impost».

L’anterior escenari –certament confós; com a poc– ens deixaria un ventall de tres possibilitats, segons avançat, amb diferents conseqüències tributàries pel que fa a la seva subjecció a IVA:

- Reserves amb preu reduït en les que se satisfà per avançat una quantia no reemborsable: estariem front un pagament a compte del servei final subjecte a IVA en concepte de “pagament per avançat” segons disposa l’art. 75.Dos LIVA 37/92.

- Reserves amb preu reduït en quines bé es produeix la seva cancel·lació o, fins i tot, el client no arriba a presentar-se: el pagament avançat, doncs, no suposaria una contraprestació d’un acte de consum, sinó que tindria naturalesa indemnitzatòria sense existir –en tots aquests casos– cap operació subjecta a IVA.

- Reserves sense preu reduït i sense pagament per avançat –en cas que el client procedeixi a la cancel·lació fora del termini establert– incloent aquells supòsits en quins el client no es presenti: resultant que la quantitat carregada a la targeta de crèdit també tindrà naturalesa i caire indemnitzatori i no serà, en cap cas, cap contraprestació d’acte de consum, fet per quin no hi haurà operació subjecta a IVA; generant el dret a la seva devolució.

En aquest ordre de coses –com a darrera puntualització sobre el tema i amb relació als darrers supòsits– pel que toca a una “eventual devolució de les quotes inicialment repercutides”, desgranar el que l’art. 89.U LIVA disposa

i preveu al respecte; el que podríem concretar en que “els subjectes passius hauran de dur terme una rectificació de les quotes impositives repercuties quan ... es produeixin circumstàncies que segons l’art. 80 de la Llei, donin lloc a la modificació de la base imposable”, com serien els darrers dos casos que ens han ocupat.

Dita rectificació s’hauria de materialitzar o practicar –des del moment que es produeixin les circumstàncies referides o es constati una incorrecta determinació de les quotes– seguint els paràmetres continguts a l’art. 80 LIVA; sempre i quan –prou rellevant– no hagin transcorregut més de quatre anys des del moment de la meritació del tribut.

Ja per cloure, apuntar –en relació amb el darrer aspecte referit– que en cas d’haver-se de materialitzar una “eventual rectificació d’una repercussió indeguda de l’impost”, la mateixa seria a través de la emissió d’una factura rectificativa d’acord amb les formalitats previngudes a l’art. 15 del Reglament per quin es regulen les obligacions de facturació; Reglament quin fou aprovat per Reial Decret núm. 1619/2012, de data 30 de novembre (BOE 1 de desembre) relatiu a factures rectificatives. Si bé, com acostuma a dir-se, aquestes ja serien figures d’un altre paner que deixem per propers comentaris i notes al respecte.

Arribats a aquest estadi del tema, a fi i efecte d’obtenir més llum al respecte, cal remetre’ns –de nou– a la reiterada normativa d’aplicació, la Llei 37/1992 LIVA; sobre eventuais “modificacions o rectificacions de la base imposable o de la quota repercutida”, així, segons avançat, els arts. 80 I 89 preveuen en concret:

- Art. 80.Dos LIVA quin disposa: “quan per resolució ferma, judicial o administrativa o d’acord a Dret o als usos de comerç quedin sense efecte total o parcialment les operacions gravades o s’alteri el preu després del moment en quin l’operació s’hagi efectuat, la base imposable es modificarà en la quantia corresponent”.

- Art. 89.U LIVA establint que “els subjectes passius hauran d’efectuar la rectificació de les quotes impositives repercutides quan l’import de les mateixes hagi estat determinat incorrectament o es produeixin circumstàncies que, segons el previst a l’art. 80 de la Llei, donin lloc a la modificació de la base imposable”.

La rectificació haurà d’efectuar-se al moment en què s’adverteixin les causes de la incorrecta determinació de les quotes o es produeixin les altres circumstàncies a quines es refereix el paràgraf anterior, sempre que no hagin transcorregut més de quatre anys a partir del moment del meritament de l’impost corresponent a l’operació o, en el seu cas, es produïren les circumstàncies a quines es refereix l’esmentat art. 80, tot prosseguint per tal de fixar els concrets paràmetres (així ap. Quart, p. ex., relatiu a la documentació reglamentària) relatius a la dita rectificació.

Acotats i emmarcats per aquest escenari legal, la forma de dur a terme la indicada rectificació de la repercussió indeguda serà –tot seguint les previsions normatives referides– mitjançant l’emissió d’una factura rectificativa de conformitat al previst al Reial Decret 1619/2012 de 30 de novembre de (BOE d’1 de desembre) tot establint l’obligatorietat, quan pertoqui en cas d’haver-se determinat incorrectament la quota impositiva repercutida o de trobar-nos en un supòsit de l’art. 80 LIVA, de girar factura rectificativa.

Si bé, com ja hem deixat indicat, tot i no ser pas aquest el tema que ens ocupa, tampoc descartem en posteriors ocasions centrar-nos en el marc legal relatiu a les emissions de factures i les seves rectificacions.

Tot respectant i valorant –com sempre– qualsevol altre parer millor fonamentat al respecte, alhora que eventuais possibles noves aproximacions a la temàtica des de les més diverses òptiques jurídiques –bé sobre obligacions administratives de facturació en especial, bé sobre la devolució d’IVA amb relatiu a factures impagades de clients, UE inclosa, posem per cas– i per veus sempre més acreditades en relació amb el tema que aquí ens ha ocupat.

Lleida, gener 2021

RESSEGUINT ELS DIARIS OFICIALS

Octubre - Desembre 2020 / Gener – Febrer 2021

El BOE de 24 de març publica el RD 135/2021 que aprova l'Estatut General de l'Advocacia Espanyola. Entrarà en vigor l'1 de juliol de 2021.

DL 33/2020, de 30 de setembre, de mesures urgents en l'àmbit de l'impost sobre emissions de diòxid de carboni dels vehicles de tracció mecànica i de l'impost sobre les estades en establiments turístics, i en l'àmbit pressupostari i administratiu (DOGC 01/10/20).

Resolució conjunta de la Dir. Gral. de Seg. Jurídica i Fe Pública, i de la Dir. Gral. del Cadastre que aprova les especificacions tècniques complementàries per a la representació gràfica de les finques sobre la cartografia cadastral per a l'intercanvi d'informació entre el Cadastre i el Registre de la Propietat (BOE 10/10/20).

RD 901/2020, de 13 d'octubre, pel qual es regulen els plans d'igualtat i el seu registre i es modifica el RD 713/2010, de 28 de maig, sobre registre i dipòsit de convenis i acords col·lectius de treball (BOE 14/10/20).

RD 902/2020, de 13 d'octubre, d'igualtat retributiva entre dones i homes (BOE 14/10/20).

Llei 12/2020, de 13 d'octubre, de l'atenció pública de la salut bucodental (DOGC 15/10/20).

Llei 13/2020, de 13 d'octubre, de restabliment del complement de productivitat variable del personal estatutari de l'Institut Català de la Salut i del personal del sistema sanitari integral d'utilització pública de Catalunya (DOGC 15/10/20).

Llei 4/2020, de 15 d'octubre, de l'impost sobre Determinats Serveis Digitals (BOE 16/10/20).

Llei 5/2020, de 15 d'octubre, de l'impost sobre Transaccions Financeres (BOE 16.10.20)

DL 34/2020, de 20 d'octubre, de mesures urgents de suport a l'activitat econòmica desenvolupada en locals de negoci arrendats (DOGC 22/10/20).

DL 35/2020, de 20 d'octubre, de modificació del DL 19/2020, de 19 de maig, i del DL 29/2020, de 28 de juliol, en matèria d'adopció de mesures socials i sanitàries per pal·liar els efectes de la pandèmia generada per la COVID-19 (DOGC 22/10/20).

RD 926/2020, de 25 d'octubre, pel qual es declara l'estat d'alarma per a contenir la propagació de les infeccions causades pel SARS-CoV-2 (BOE 25/10/20).

Decret 127/2020, de 25 d'octubre, per a l'adopció de mesures necessàries en el territori de Catalunya durant la declaració d'estat d'alarma davant la situació d'emergència sanitària provocada per la COVID-19 (DOG 25/10/20).

Resolució SLT/2620/2020, de 25 d'octubre, per la qual s'adopten mesures de salut pública, de restricció de la mobilitat nocturna, per a la contenció del brot epidèmic de la pandèmia de COVID-19 al territori de Catalunya (DOG 25/10/20).

Resolució de 28 d'octubre de 2020 de la Dir. Gral. de Treball per la que es publica la relació de festes laborals per a l'any 2021 (BOE 02/11/20).

RDL 32/2020, de 3 de novembre, pel qual s'aproven mesures socials complementàries per a la protecció de l'atur i de recolzament als sector cultural (BOE 04/11/20).

RDL 33/2020, de 3 de novembre, pel qual s'adopten mesures urgents de recolzament a entitats del Tercer Sector d'Acció Social d'àmbit estatal (BOE 04/11/20).

RD 956/2020, de 3 de novembre, pel qual es prorroga l'estat d'alarma declarat pel RD 926/2020, de 25 d'octubre (BOE 04/11/20).

RD 958/2020, de 3 de novembre, de comunicacions comercials de les activitats de joc (BOE 04/11/20).

DL 37/2020, de 3 de novembre, de reforç de la protecció del dret a l'habitatge davant els efectes de la pandèmia de la COVID-19 (DOGC 04/11/20).

DL 39/2020, de 3 de novembre, de mesures extraordinàries de caràcter social per fer front a les conseqüències de la COVID-19 (DOGC 04/11/20).

DL 36/2020, de 3 de novembre, de mesures urgents en l'àmbit de l'impost sobre estades en establiments turístics i de l'impost sobre la renda de les persones físiques (DOGC 05/11/20).

DL 38/2020, de 3 de novembre, pel qual s'adopten mesures en l'àmbit cultural per pal·liar els efectes de la crisi generada per la pandèmia de la COVID-19 (DOGC 05/11/20).

DL 41/2020, de 10 de novembre, de mesures extraordinàries de caràcter social en centres educatius i en l'àmbit de l'educació en el lleure i de les activitats extraescolars per fer front a les conseqüències de la COVID-19 (DOGC 11/11/20).

Llei 6/2020, d'11 de novembre, reguladora de determinats aspectes dels serveis electrònics de confiança (BOE 12/11/20).

DL 40/2020, de 10 de novembre, pel qual s'autoritza la creació de 245 places del cos de Mossos d'Esquadra (DOGC 12/11/20).

DL 42/2020, de 10 de novembre, de mesures urgents de suport a les entitats del Tercer Sector Social (DOGC 12/11/20).

Resolució d'11 de novembre de 2020, de la Dir. Gral. de Salut Pública, relativa als controls sanitaris que s'han de realitzar en els punts d'entrada a Espanya (BOE 12/11/20).

Llei 7/2020, de 13 de novembre, per a la transformació digital del sistema financer (BOE 14/11/20).

RDL 34/2020, de 17 de novembre, de mesures urgents de recolzament a la solvència empresarial i al sector energètic, i en matèria tributària (BOE 18/11/20).

DL 43/2020, de 17 de novembre, pel qual s'habilita el Consell Català de l'Esport per a l'atorgament d'ajuts extraordinaris i d'emergència per fer front a la suspensió de l'obertura al públic de les instal·lacions i dels equipaments esportius a Catalunya, es crea el Fons extraordinari addicional 2020 per als ens locals, i es modifica el Decret llei 41/2020, de 10 de novembre, de mesures extraordinàries de caràcter social en centres educatius i en l'àmbit de l'educació en el lleure i de les activitats extraescolars per fer front a la crisi sanitària, econòmica i social generada per la COVID-19 (DOGC 19/11/20).

DL 44/2020, de 17 de novembre, pel qual es crea el Cens d'espais de cultura responsables (DOGC 19/11/20).

DL 45/2020, de 17 de novembre, sobre habilitació transitòria i extraordinària per continuar la prestació del servei d'inspecció tècnica de vehicles (DOGC 19/11/20).
- Derogat per Acord del Parlament de Catalunya de 03/12/20 (DOGC 18/12/20).

DL 46/2020, de 24 de novembre, de mesures urgents de caràcter administratiu, tributari i de control financer (DOGC 26/11/20).

Llei 14/2020, de 25 de novembre, de modificació del llibre segon del Codi civil de Catalunya, relatiu a la persona y la família (DOGC 30/11/20).

DL 47/2020, de 24 de novembre, de mesures extraordinàries de caràcter econòmic en el sector de les instal·lacions juvenils, de mesures en el sector de les cooperatives i de modificació del DL 39/2020, de 3 de novembre, de mesures extraordinàries de caràcter social per fer front a les conseqüències de la COVID-19, i del DL 42/2020, de 10 de novembre, de mesures urgents de suport a entitats del tercer sector social (DOGC 25/11/20).

DL 48/2020, d'1 de desembre, de mesures de caràcter organitzatiu en l'àmbit sanitari, social i de salut pública per fer front a la crisi sanitària provocada per la COVID-19 i de modificació del DL 30/2020, de 4 d'agost, i del DL 41/2020, de 10 de novembre (DOGC 03/12/20).

DL 49/2020, d'1 de desembre, de mesura urgent complementària en matèria d'ocupació i foment de l'activitat econòmica per fer front a les conseqüències de la major afectació en el mercat de treball de la COVID-19 en determinats territoris de Catalunya i de modificació del DL 21/2020, de 2 de juny, de mesures urgents de caràcter econòmic, cultural i social per fer front a les conseqüències de la COVID-19 (DOGC 03/12/20).

DL 50/2020, de 9 de desembre, de mesures urgents per estimular la promoció de l'habitatge amb protecció oficial i de noves modalitats d'allotjament en règim de lloguer (DOGC 11/12/20).

LO 2/2020, de 16 de desembre, de modificació del Codi Penal per la eradicació de l'esterilització forçada o no consentida de persones amb discapacitat incapacitades judicialment (BOE 17/12/20).

Llei 8/2020, de 16 de desembre, per la qual s'adopten determinades mesures urgents en matèria d'agricultura i alimentació (BOE 17/12/20).

Llei 9/2020, de 16 de desembre, per la qual es modifica la Llei 1/05, de 9 de març, per la qual es regula el règim del comerç dels drets d'emissió de gasos d'efecte hivernacle, per a intensificar la reducció d'emissions de manera eficaç en relació amb els costos (BOE 17/12/20).

DL 51/2020, de 15 de desembre, de modificació del DL 39/2020, de 3 de novembre, de mesures extraordinàries de caràcter social per fer front a les conseqüències de la COVID-19, i del DL 49/2020, de d'1 de desembre, de mesura urgent complementària en matèria d'ocupació i foment de l'activitat econòmica per fer front a les conseqüències de la major afectació en el mercat de treball de la COVID-19 en determinats territoris de Catalunya (DOGC 17/12/20).

RDL 35/2020, de 22 de desembre, de mesures urgents de suport al sector turístic, l'hostaleria i el comerç en matèria tributària (BOE 23/12/20).

RDL 37/2020, de 22 de desembre, de mesures urgents per a fer front a les situacions de vulnerabilitat social i econòmica en l'àmbit de l'habitatge i en matèria de transports (BOE 23/12/20).

DL 52/2020, de 22 de desembre, de represa de l'activitat escolar el segon trimestre del curs escolar 2020-2021 (DOGC 23/12/20).

Llei 15/2020, de 22 de desembre, de les àrees de promoció econòmica urbana (DOGC 24/12/20).

Llei 16/2020, de 22 de desembre, de la desaparició forçada de menors a Catalunya (DOGC 24/12/20).

Llei 17/2020, de 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista (DOGC 24/12/20).

DL 53/2020, de 22 de desembre, de modificació del D-L 10/20, de 27 de març, pel qual s'estableixen les noves mesures extraordinàries per fer front a l'impacte sanitari, econòmic i social de la COVID-19 (DOGC 24.12.20)

LO 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la LO 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE 30/12/20).

Llei 10/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei 58/2003, de 17 de desembre, general tributària, en transposició de la Directiva (UE) 2018/822, del Consell, de 25 de maig de 2018, que modifica la Directiva 2011/16/UE pel que fa a l'intercanvi automàtic i obligatori d'informació en l'àmbit de la fiscalitat en relació als mecanismes transfronterers subjectes a comunicació d'informació (BOE 30/12/20).

RDL 38/2020, de 29 de desembre, pel qual s'adopten mesures d'adaptació a la situació d'Estat tercer del Regne Unit de Gran Bretanya i Irlanda del Nord després de la finalització del període transitori previst a l'Acord sobre retirada del Regne Unit de Gran Bretanya i Irlanda del Nord de la Unió Europea i de la Comunitat Europea de la Energia Atòmica, de 31 de gener de 2020 (BOE 30/12/20).

RDL 39/2020, de 29 de desembre, de mesures financeres de suport social i econòmic i de compliment de l'execució de sentències (BOE 30/12/20).

RD 1178/2020, de 29 de desembre, pel qual es modifica el Reglament sobre l'Impost de Societats, aprovat pel RD 634/15, de 10 de juliol (BOE 30/12/20).

Llei 11/2020, de 30 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a 2021 (BOE 31/12/20).

RDL 36/2020, de 30 de desembre, pel que s'aproven mesures urgents per a la modernització de l'Administració pública i per a l'execució del Pla de Recuperació, Transparència i Resilència (BOE 31/12/20).

Llei 18/2020, de 28 de desembre, de facilitació de l'activitat econòmica (DOGC 31/12/20).

Llei 19/2020, de 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació (DOGC 31/12/20).

DL 54/2020, de 29 de desembre, de necessitats financeres del sector públic en pròrroga pressupostària (DOGC 31/12/20).

DL 55/2020, de 29 de desembre, de mesures extraordinàries de caràcter econòmic en el sector de les instal·lacions juvenils afectades pel confinament perimetral de determinades comarques arran de la COVID-19 (DOGC 31/12/20).

DL 1/2021, de 12 de gener, pel qual es modifica la Llei 10/1994, d'11 de juliol, de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra, i s'estableixen mesures correctores per equilibrar la presència de dones i homes (DOGC 13/01/21).

DL 2/2021, de 12 de gener, d'ajuts extraordinaris en l'àmbit de l'educació en el lleure i de les activitats extraescolars per fer front a les conseqüències de la COVID-19 (DOGC 14/01/21).

DL 3/2021, de 12 de gener, de modificació de la Llei 15/2020, de 22 de desembre, de les àrees de promoció econòmica urbana (DOGC 14/01/21).

RDL 1/2021, de 9 de gener, de protecció dels consumidors i usuaris davant situacions de vulnerabilitat social i econòmica (BOE 20/01/21).

DL 4/2021, de 19 de gener, pel qual es modifiquen determinats aspectes del règim jurídic de les entitats esportives de Catalunya, com a conseqüència de la pandèmia generada per la COVID-19 (DOGC 21/01/21).

RDL 2/2021, de 26 de gener, de reforç i consolidació de mesures socials en defensa de l'ocupació (BOE 27/02/21).

RDL 3/2021, de 2 de febrer, pel qual s'adopten mesures per a la reducció de la bretxa de gènere i altres matèries en els àmbits de la Seguretat Social i econòmic (BOE 03/02/21).

DL 5/2021, de 2 de febrer, pel qual s'aproven mesures urgents per a la implementació i gestió dels fons procedents del Mecanisme de Recuperació i Resilència i del fons RACT-EU per a l'Administració de la Generalitat de Catalunya i el seu sector públic (DOGC 04/02/21).

Recensió

“De prisiones, putas y pistolas”

Dr. Josep Corbella i Duch, Advocat

Autor: Manuel Avilés Gómez
Editorial Alrevés, Barcelona, 2021

Aquest llibre recull part de l'experiència professional, com a director de presons, del seu autor, Manuel Avilés Gómez, desenvolupada entre Cartagena, Alacant (Fontcalent), i Nanclares de la Oca (Alava), amb una especial referència a les actuacions desenvolupades en el centre de Nanclares en relació amb presos condemnats per delictes de terrorisme integrats en l'ETA.

L'obra comença explicant la tensió viscuda en una reunió celebrada per diferents directors de presons a la seu de la Direcció General, el gener de 1993, després de fer-se públiques la gravació de les converses mantingudes per presos d'ETA amb els seus advocats al centre d'Alcalà-Meco. A partir d'aquí desgrana el relat de la vida funcional penitenciària del seu autor, mantenint un ritme narratiu que atrapa al lector.

En les primeres pàgines, inclou una reflexió sobre l'efecte negatiu de la condemna penal, i de l'estada a la presó, en les relacions socials i laborals de les persones que, en molts casos, comporta situacions de marginació, soledat i desesperació que porten al suïcidi com a única sortida.

Llegint això un pensa que encara estem lluny de fer realitat el mandat constitucional que imposa a la pena de presó la finalitat d'aconseguir la reeducació i reinserció social de la persona condemnada.

Coneixem els riscos per a la salut que es viuen en els centres penitenciaris que, per a l'autor es fan realitat quan contrau una infecció de sarna en fer el registre de les celles, i quan és víctima d'una mossegada al braç mentre intenta aturar un baralla d'unes internes. Llavors s'obren tots els dubtes i totes

les pors sobre la possible infecció de la síndrome d'HIV.

Coneixem intents de fuga, algun dels quals reeixí aprofitant la sortida d'un camió de subministrament, i també delictes comesos dintre del mateix centre penitenciar, perquè, sense saber com, els diners s'enganxen als dits.

El trasllat a Nanclares comporta el retrobament amb alguns presos coneguts en anteriors destinacions, i el coneixement de l'organització paral·lela i autogestionada establerta pels presos d'ETA que estan agrupats en un mòdul.

Explica situacions de presos en primer grau de compliment, i les protestes protagonitzades escenificades per alguns a les teulades, amenaçant de matar un ostatge.

A l'hivern de 1991, la mort d'un noi en una acció d'ETA és l'ocasió que propicia la manifestació d'un posicionament personal contrari per part dels interns, però privat i secret, a partir del qual, el director del centre desplega un seguit d'actuacions, que van des d'algunes avantatges en el menjar i les comunicacions, fins a la instal·lació de micròfons en els locutoris, amb l'objectiu de trencar els lligams d'obediència amb l'organització clandestina, cosa que propicia la instauració d'un pla específic de reinserció.

Amb sorpresa, llegim com li és lliurada una pistola al director de la presó per a millorar llur seguretat, sense control de cap mena, al mateix temps que se li assigna una escorta.

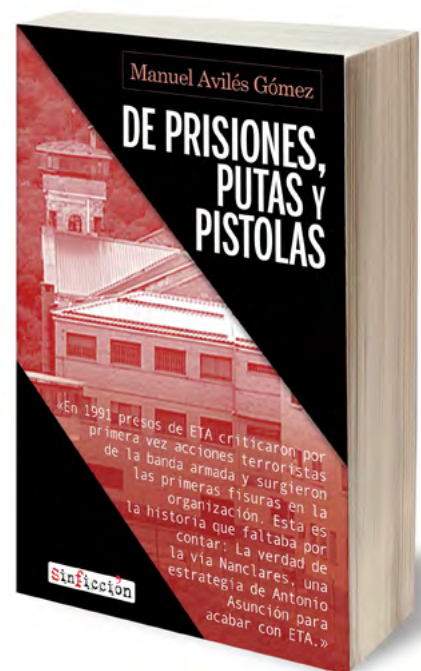
També es recullen moments de discrepància amb actuacions judicials relacionades amb la investigació de fets que tenen lloc al centre penitenciar i/o resolucions dels seus directius.

Com advocats, agrada saber que, en el temps a què es refereix el llibre, el Col·legi d'Alava, va moblar el locutori assignat per a les comunicacions dels seus col·legiats amb els clients interns al centre.

L'obra acaba amb la transcripció d'una conversa, la darrera, de l'autor amb Antonio Asunción, que fou director general de Presons, i que va impulsar la instauració i aplicació de mesures per la reinserció dels condemnats d'ETA al centre de Nanclares de la Oca.

El llibre resulta interessant per la narració de situacions viscudes a l'interior dels centres penitenciaris, majoritàriament desconegudes, en tant han esdevingut en un espai tancat i aïllat, perquè també ens permet veure la motivació de certs comportaments i actituds, i també per a conservar la memòria d'uns temps difícils per a la convivència social.

25 de gener de 2021

En solidaritat amb les companyes i companys del Col·legi d'Advocats d'Istanbul i la seva Junta de Govern, el Col·legi amb aquesta pancarta va voler recordar la mort de la **companya Ebru Timitik**, el 27 d'agost de 2020, després de 238 dies en vaga de fam, exigint un judici just.

7 de novembre de 2020. Inauguració de l'exposició "Els nostres papers de Salamanca" al Palau de la Paeria, en el marc de les activitats que cada any organitzen les entitats 2N per commemorar l'aniversari del bombardeig del Liceo de Lleida durant la Guerra Civil.

17 de desembre de 2020. Eleccions per al càrrec de diputat setè de la Junta de Govern del Col·legi, entre els dos candidats: Ramon Arnó Torrades (esquerra) i José Antonio Calles Ramos (dreta).

19 de gener de 2021. Presa de possessió dels nous membres de la Junta de Govern: Jaume-Joan Moll García, secretari; Lourdes Bonet Pérez, bibliotecària; José Antonio Calles Ramos, diputat setè; Roger Mir Sarrablo, diputat tercer; Neus Bellera Fondevila, diputada sisena i Josep Miquel Moragues Martínez, diputat primer.

Cessen en els seus càrrecs els companys Javier Alonso Sancho i Marc Torres Bacardí, i la companya Anna Cristobal Samperi.

El Degà va donar les gràcies pels seus inestimables serveis als membres de la Junta que ens deixen, i va encoratjar els que entren a treballar pel nostre col·lectiu.

22 de gener de 2021. Missa en commemoració de Sant Raimon de Penyafort i en record dels nostre companys difunts.

14 febrer 2021. El Col·legi s'acomiada de l'intendent **Xavier Monclús Rodes**, cap de la Regió Policial Ponent des del 2002, que passa a segona activitat a petició propia.

El Col·legi dona la benvinguda a l'intendent **Jordi Dalmau Florejachs**, com a cap de la Regió Policial Ponent.

8 de març de 2021. **Dia Internacional de les dones**. L'advocacia de Lleida segueix compromesa amb la lluita per la igualtat, perquè dones i homes som lliures i iguals en dignitat i drets (art. 1 declaració universal DDHH).

XXII edició Premi “Lo Canyeret” d'articles jurídics

La revista LO CANYERET, amb la finalitat de promoure la difusió jurídica i estimular l'estudi del dret, convoca la XXII Edició del Premi Jurídic “Lo Canyeret” corresponent a l'any 2021 d'acord amb les següents bases:

1. Dotació

La dotació d'un premi en metàl·lic de 1.200 €.

2. Participants

Tots els articles presentats a la revista “Lo Canyeret” durant l'any 2021 escrits per llicenciats o graduats en dret i estudiants del Màster en Advocacia.

3. Recepció i publicació

Els articles es presentaran al registre del Consell Editorial, ubicat a la seu del Col·legi de l'Advocacia de Lleida, bé personalment o per correu electrònic, s'acusarà rebut del lliurament de l'article amb el número de registre corresponent.

El Consell Editorial està facultat per no publicar aquells articles que no s'ajustin a les bases establertes o no reuneixin mèrits suficients.

4. Requisits

Els articles presentats hauran de ser inèdits i d'interès general en relació amb qüestions jurídiques. Redactats en llengua catalana o castellana.

Els escrits es presentaran a doble espai i en fulls de format DIN A4. Hauran de tenir una extensió màxima de 2.400 paraules. Es poden presentar també en suport magnètic i en un format compatible amb els programes de tractament de textos més estesos a Espanya. L'autor de l'article remetrà una fotografia format carnet a fi de ser publicada juntament amb aquest.

5. Jurat i veredictes

El Jurat, a qui correspondrà el veredictes del premi, serà designat per la Junta de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Lleida. Les seves decisions seran preses per majoria simple de vots, decidint en última instància el vot de qualitat del seu President.

El veredictes i el lliurament del premi es farà públic durant la festivitat del nostre patró Sant Raimon de Penyafort 2022.

Prèviament, es comunicarà la data exacta, el lloc i l'hora del lliurament del premi.

6. Acceptació de les bases

La participació en la present convocatòria suposa l'acceptació íntegra d'aquestes bases.

Nota:

El Col·legi de l'Advocacia de Lleida informa que el **veredictes i el lliurament del premi de la XXI edició (2020)** queda pendent fins que la situació actual de pandèmia permeti celebrar la festivitat del patró Sant Raimon de Penyafort

CENS COL·LEGIAL

ALTES I BAIXES DE L'1 D'OCTUBRE DE 2020 AL 23 DE MARÇ DE 2021

ALTES EN EXERCICI

2302 Sara Montanya Ayneto

2303 Eva Jiménez Vivas

2304 Ángela Navarro Yuste

2305 Alexandre Ramos Garcia

2306 Nadir Creus Mor

2307 Javier González Morales

2308 Dèbora Talavera Ramos

2310 Gizeh Casals Bonet

ALTES SENSE EXERCICI

2309 Yolanda Mas Romeu

PASSEN A EXERCENT

2013 Melissa Torreguitart Vellve

PASSEN A NO EXERCENT

1961 Eudald Busqueta Maeso

2170 Lúdia Mallol Santiago

1725 Ares Enrich Parramon

2270 Maria Eugenia Aunos Ribelles

2168 Carme Aixala Blanch

2113 Noemi Boneu Molina

248 José Luis Rodríguez García

159 Francesc Antonijuan Moya

223 Juan Ignacio Gonzalo Miguelañez

1995 Carlos Alberto Vega Piñol

1720 Maria Burrel Badia

BAIXES

108 Salvador Pifarre Masgoret (†)

769 Isidro Roma Ros

627 Esperanza Lasheras Garcia

1688 Lucia Bares Caminal

2035 Jordi Vilaspasa Marsan

406 Rosa Maria Serrano Pascual

1681 Nuria Ibañez Monseny

2014 Jesus Garcia Quero

1196 Sebastià Jove Romero (†)

219 Pedro Sorribes Querol

2180 Vicente Lozano Carabot

2075 Patricia Ayneto Vidal

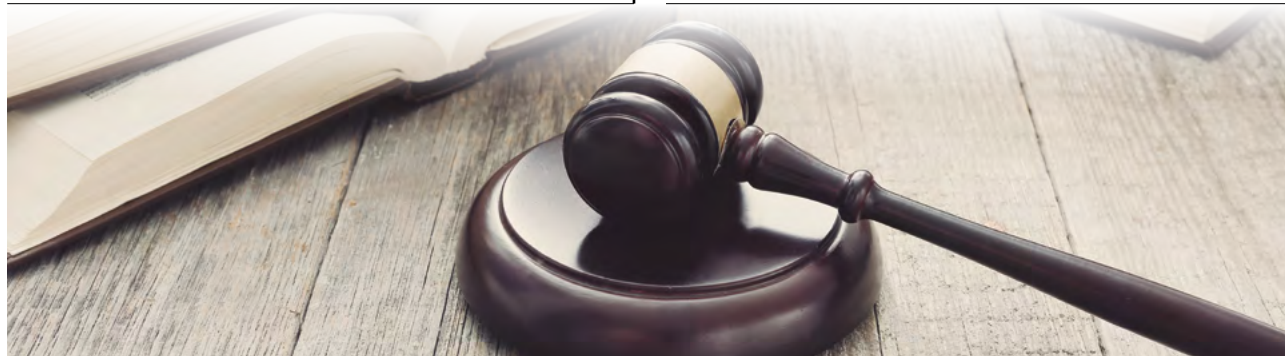
2260 Lucia Lopera Agüero

1679 Ana Maria Saiz Carrasco

2051 Ricardo Pala Calvo

770 Joan A. Balcells Sesplugues

1879 Monica Solé Caminal

EN RECORD DELS COMPANYY QUE ENS HAN DEIXAT

El nostre afectuós record pels companys que ens han deixat i la seva família:

Francesc Domènech Puig, col·legiat no exercent (20 de març de 2021)

Sebastià Jove Romero, col·legiat exercent (2 de desembre de 2020)

Salvador Pifarre Masgoret, col·legiat no exercent (16 de març de 2020)

REGISTRE DE SOCIETATS PROFESSIONALS DE L'IL·LUSTRE COL·LEGI DE L'ADVOCACIA DE LLEIDA

SECCIÓ DE SOCIETATS PROFESSIONALS D'ADVOCATS

Altes

Núm. 46: APM GESTIÓ 2020, SLP
Data d'alta: 26 de gener de 2021

Baixes

Núm. 23: M. MACIA & D. SIMORRA
ADVOCATS, SLP
Data de baixa: 26 de gener de 2021

EL NOSTRE COL·LEGI EN LA HISTÒRIA

Ramon Roca i Ferrer, degà del nostre col·legi entre 1879 i 1882

Simeó Miquel Roé, Advocat

L'any 1879 va ser elegit degà del col·legi l'advocat Ramon Roca i Ferrer. Sabem que era nascut a Tàrrrega i que es va llicenciar en dret a la Universitat de Barcelona l'any 1849. L'any 1865 trobem un germà seu, Joan Roca i Ferrer establert a Portell com a farmacèutic. Ell, però es va establir a Lleida i tenia el despatx al carrer Sant Antoni núm. 6. Va morir el dia 17 de desembre de l'any 1884.

No tenim gaires dades biogràfiques seves i no consta la seva fotografia ni el seu retrat a la galeria del col·legi. En l'àmbit professional ens apareix en diverses diligències judicials publicades als diaris oficials, actuant com a advocat. També consta que va ser col·laborador estable de la revista "El Semanario Administrativo" editada a Lleida durant els anys 1878-1881, adreçada als secretaris d'ajuntament i dels jutjats municipals per facilitar-los el coneixement i comentari de la legislació aplicable.

L'any 1870 va tenir una breu intervenció en la vida política. Al mes de gener va ser

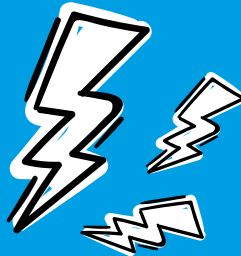
escollit alcalde de Lleida, però no va durar gaire en el càrrec. El dia 26 de març d'aquell mateix any va presentar la seva dimissió arran de les protestes ciutadanes per les reclutes que s'estaven fent, en mig de l'ambient enterbolit posterior a la revolució de 1868 i l'amenaça del que acabaria sent un nou esclat de la guerra carlina. No ha transcendit la seva afiliació política i tot fa pensar que era una persona de prestigi, no gaire significada políticament, que no va saber suportar la tensió d'un càrrec com aquell en un moment tan delicat.

El Liberal

Sábado 20 de Diciembre de 1884

El miércoles falleció en Lérida el distinguido abogado D. Ramon Roca y Ferrer, alcalde que fué de aquella capital.

Els judicis, ni se senyalen, ni s'aplacen

Els judicis s'assenyalen i, sobretot en els temps de pandèmia que ens toca viure, s'ajornen.

Senyalar i assenyalar són una parella de verbs que sovint comporta confusions: mentre que el primer designa l'acció de fer un senyal en alguna cosa (per exemple: *senyala amb una creu el dia del judici en el calendari*), el segon té diversos significats entre els quals hi ha el de determinar una data (per exemple: *el jutge assenyala el judici per al dia 9 de gener*). Per tant, en el context que ens ocupa cal emprar *assenyalar* i **parlarem d'assenyament del judici i no de senyalament**.

D'altra banda, el verb **aplaçar** és un castellanisme que cal evitar i substituir per **ajornar o posposar**. Recomanem emprar de forma preferent *ajornar* per la seva genuïtat. Respecte de *posposar*, es tracta d'una forma verbal recollida al DIEC2 amb el significat de posar alguna cosa darrere una altra. Si bé alguns lingüistes veuen en aquesta definició una dimensió únicament espacial (per exemple: *posposar el pronom al verb*), també li correspon una dimensió temporal, tal com interpreta el *Diccionari jurídic* de l'SCEJ i la majoria de mitjans de comunicació, i per tant, també podem dir: *posposem un judici*.

Servei Lingüístic del CICAC

SUSPÈS

RAP **AMB** AVELLANES I AMETLLES

Mercè Vilagrassa i Boldú, Advocada

INGREDIENTS:

Una bona cua de rap
Cebes, alls i tomata
Ametlles (10) i avellanes (8) sense torrar
Herbes aromàtiques al gust
Pebre *picantet*
Olives negres

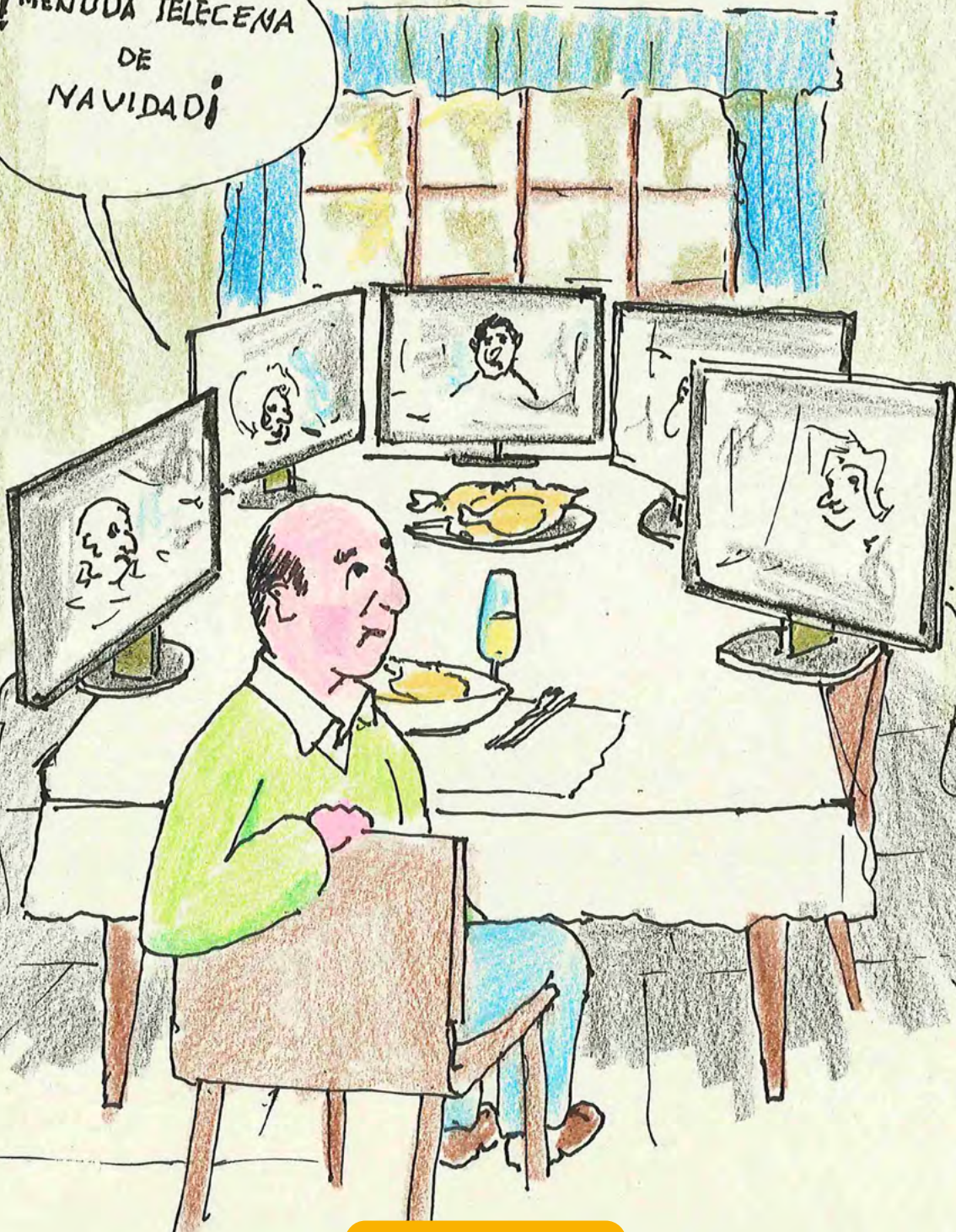
ELABORACIÓ:

1. Com sempre per fer un bon guisat farem un sofregit clàssic amb cebes, alls i una mica de tomata. El guardarem.
2. Amb l'oli que queda hi passarem, 2 minuts, i sense torrar (tal com hem dit) les ametlles i avellanes picadetes. Ho afegirem al sofregit que hem guardat. Hi afegirem també les herbes com romaní, fonoll, julivert, llorer... i un got de vi blanc.
3. Posar-hi, si agrada, una mica de pebrot sec una mica picant.
4. Ho remeneu tot i ho tireu damunt del rap que heu preparat a la safata per al forn.
5. Posar-ho al forn tapat amb la tapa corresponent i a falta de tapa amb paper d'alumini. Deixar-ho 7/8 minuts i una vegada fora del forn i en calent posar-hi pel damunt i per decorar, unes olives negres tallades. Ja es pot presentar als comensals i emplatar.

¡JO!

¡MENUDA TELECENA
DE
NAVIDAD!

Perquè la teva economia no espera per la teva salut

Assegurança de baixa laboral per a professionals de l'advocacia

Si et poses malalt o tens un accident, et paguem per cada dia que no puguis treballar.

Som especialistes

Les nostres assegurances estan pensades principalment per a autònoms. Cobertures completes, adaptades i a un preu ajustat.

Responem. Sempre

A ningú li agrada haver d'utilitzar les nostres assegurances. Això és així. Però si arriba el moment, tingues la certesa que respondrem.

Som al teu costat

Som artesans de l'assegurança. Atenem cada incidència amb la dedicació d'abans, però amb l'eficàcia d'ara.

La transparència al poder

La gent no se'n refia de les asseguradores. Nosaltres volem deixar de donar-los raons. T'expliquem les coses tal qual són, sense lletra petita.

Experts en assegurances d'autònoms.

Contacta amb el teu mediador d'assegurances o contacta'ns directament al 900 103 057

Baixa laboral

Hospitalització

Malalties greus

Experts en tu

previsión
pm
mallorquina
assegurances

Aribau, 168-170, entresòl 8a.
08036 Barcelona
T: 932 440 850
cat.info@previsionmallorquina.com
www.previsionmallorquina.com

Sistema contra Intrusió i Anti-Ocupes

Protegeixi la seva residència
d'ocupes, amb el nostre
Kit d'alarma professional.

Seguretat i Control 24h / 365d

Des de 1€/dia

+ 99€ d'instal·lació*

CONNEXIÓ A CRA INCLOSA

CARACTERÍSTIQUES

- Certificat Grau 2
- Comunicació Ethernet i dual SIM GPRS
- Sense cables 868 MHz Jeweller i Wings
- Ajax HUB 2, 2 PIRCAM, 1 contacte magnètic
- 1 comandament, 1 teclat i 1 sirena interior

CONTACTI AMB NOSALTRES I L'INFORMAREM SENSE COMPROMÍS

+ 34 973 054 900
info@sic24.com
www.sic24.com

+ 34 977 301 764
info@vissegur.com
www.vissegur.com

* més IVA